

HÍRADÓ

A magyar-szovjet gazdasági kormányközi bizottság ülészaka

Hosszú távú megállapodások az együttműködés fejlesztésére

Július 9 és 11. között Moszkvában megtartotta 14. ülészakát a magyar-szovjet gazdasági és műszaki-tudományos együttműködési kormányközi bizottság. Az ülészakon részt vevő magyar küldöttséget *Huszár István*, a Minisztertanács elnökhelyettese, a szovjet delegációt *Mihail Leszcenko*, a Szovjetunió Minisztertanácsának elnökhelyettese vezette.

Az ülészakon megvizsgálták és jóváhagyták a két ország közötti gazdasági és műszaki-tudományos együttműködés 1975 utáni továbbfejlesztésének fő irányait az autópárhán, a vegyi- és kőolajipari gépgyártásban, a híd- és repülőgépgyártásban, a nehézszerkezetek és szállító- és hajóiparban.

A bizottság célszerűnek ítélte meg, hogy — elsősorban a gépiparban — a termelészakszabványok és kooperációs egyezmények előkészítését fejezzék be. A bizottság véleménye szerint a munka során abból kell kiindulni, hogy a kétoldalú gyártásszakszabványok és kooperációs egyezmények teljes összhangban legyenek a sokoldalú együttműködéssel, lehetőség szerint öt évnél hosszabb időszakot öleljenek fel, tegyék lehetővé a rentábilis termelés kölcsönösen előnyös alapokon történő megszervezését, biztosítsák Magyarország és Szovjetunió iparának tervszerű, állandó és

hosszú távú gazdasági-kooperációs kapcsolatát és segítsék elő a magyar-szovjet árucserre-forgalom állandó növekedését.

A bizottság mélyrehatóan megvitatta a magyar félnek néhány kiemelt magyar gépipari vállalat: a Csepel Autógyár, a Magyar Hajó- és Darugyár, a Ganz-MÁVAG, a Hajtómű- és Felsőberendezések Gyára, a Beloiannisz Híradástechnikai Gyár, valamint a szovjet rokonvállalatok közötti együttműködésre vonatkozó javaslatát. Az e kérdésben előkészített javaslatok megvalósítása lehetővé teszi, hogy az említett magyar és szovjet vállalatok közötti szoros szakosítási és kooperációs kapcsolat alapján jövedelmező termelés jöjjön létre.

Magyarország és a Szovjetunió minisztériumai és főhatóságai közötti kapcsolatok továbbfejlesztése érdekében a bizottság célszerűnek ítélte közvetlen műszaki-tudományos együttműködés megteremtését a szabványosítás, a lakás- és kommunális gazdálkodás, valamint az erdőgazdaság területén. A bizottság egyebek között azt ajánlotta, hogy a közös szabványosítási munka az áruforgalom és elsősorban a kooperációs szállítások, valamint a gyártásszakszabványok tárgyat képező termékek magyar és szovjet szabványainak egyesítésére irányuljon.

A bizottság 14. ülészakán a

következő kormányközi egyezményeket írták alá:

— a Dunai Vasműben létesítendő oxigénkonverteres acélmű felépítésében való együttműködésről szóló egyezményt;

— a Vinnyica és Albertirsa közötti 750 kilovolttos nagyfeszültségű távvezeték építésében való együttműködésről szóló egyezményt;

— a festőberendezések gyártásszakszabványosításáról és kooperációjáról, valamint kölcsönös szállításiáról szóló egyezményt.

A bizottság ülészakán lényegében befejezték a további két kormányközi egyezmény, a Zsiguli személygépkocsik és alkatrészeik gyártásában való együttműködésről és kooperációjáról, valamint az 1976—1980 közötti hajógyártási együttműködésről és kooperációjáról szóló egyezmények megtárgyalását. A bizottság megbízta a Szovjetunió és Magyarország illetékes szerveit, hogy a lehető legrövidebb időn belül írják alá ezeket az egyezményeket.

Az MSZMP Központi Bizottsága küldöttségének iraki látogatása

Az Arab Szocialista Újjászülés Pártja nemzeti vezetőségének meghívására, az MSZMP Központi Bizottsága küldöttsége *Pullai Árpádnak*, az MSZMP Központi Bizottsága titkárnak vezetésével, 1974. július 5. és 9. között látogatást tett az Iraki Köztársaságban.

A magyar küldöttséget fogadta *Ahmed Hasszán al-Bakr*, az Arab Szocialista Újjászülés Pártja regionális vezetőségének főtitkára, az Iraki Köztársaság elnöke. Megbeszélésekre került sor az Arab Szocialista Újjászülés Pártja nemzeti vezetőségének küldöttségével, amelyet Ali Ghanem, a nemzeti vezetőség tagja vezetett. A szívélyes és baráti légkörben lefolyt megbeszéléseken véleményt cseréltek a két párt és a két ország kapcsolatairól, a nemzetközi helyzet időszerű kérdéseiről, különös tekintettel a Közel-Kelet és az arab térség helyzetére.

Az MSZMP KB küldöttsége tájékoztatást adott a X. kongresszus határozatainak végrehajtásáról, azokról az eredményekről, amelyeket a magyar nép a párt vezetésével a szocializmus építésében elért.

Nixon beszámolója moszkvai tárgyalásairól

Richard Nixon amerikai elnök tanácskozott a demokrata és a republikánus párt kongresszusi vezetőivel. A megbeszélésen, amelyen részt vett *Henry Kissinger* külügyminiszter is, megvitatták a szovjet-amerikai csúcstalálkozóval kapcsolatos kérdéseket és a külügyminiszternek az Egyesült Államok európai szövetségeseivel a csúcstalálkozó után létrejött találkozóját.

A Fehér Ház szóvivője szerint Nixon tájékoztatta a kongresszusi vezetőket a csúcstalálkozón aláírt dokumentumokról. Az elnök hangsúlyozta a kétoldalú megállapodások, a többi között a rakétaelhárító fegyverrendszerek csökkentéséről szóló szerződés kiegészítő jegyzőkönyvének és a föld alatti nukleáris fegyverkészletek csökkentéséről létrejött egyezménynek a fontosságát az Egyesült Államok és a Szovjetunió kapcsolatainak továbbfejlesztése szempontjából. Az elnök rámutatott, hogy a fegyverkezés csökkentésének problémáiról folytatott moszkvai tárgyalások „nagyon intenzívek” voltak, és megteremtették a jövőben sorra kerülő megbeszélések alapját.

Mongólia nemzeti ünnepén

Barátaikat, a testvéri mongol népet köszöntjük legnagyobb nemzeti ünnepén. A Nagy Októberi Szocialista Forradalom eszméit lelkesítették a Szuhe-Bator és Csojalszan vezette mongol forradalmi mozgalmat, s 1919-ben ez alakította meg azokat az illegális harcoló szervezeteket, amelyek az 1921 márciusában létrejött Mongol Népi Forradalmi Párt magvát képezték. E párt vezetésével számolta fel a nép a feudális uralkodó osztályt.

1924-ben kikiáltották a Mongol Népköztársaságot, s még ugyanabban az évben az MNFP kongresszusa Lenin útmutatása nyomán elhatározta, hogy a hihetetlenül elmaradott, kifosztott országot, amelynek gazdasága a nomád állattenyésztésen alapult, a kapitalista fejlődési szakasz kikerülésével a szocialista társadalomépítés útjára vezérli.

Óriási feladat volt leküzdeni a nyomort, az irástudatlanságot, a pusztító népbetegségeket, óriási feladat volt a kórlátlan hatalmú buddhista egyház prefeudális országát történelmileg rövid idő alatt fejlődő agrár-ipari országgá alakítani. A hazánkknál tizenötször nagyobb területű ázsiai szocialista állam dolgozóit, csakúgy, mint a testvéri szocialista országok, büszkén állíthatják, hogy ezt a történelmi tettet a mongol nép

végezhette. A Mongóliába látogató ma virágzó állattenyésztésről, dinamikus fejlődő földművelésről, gyors iparosodásról számolnak be. A statisztikák tanúsága szerint az elmúlt harminc év alatt a nemzeti jövedelem és a dolgozók reáljövedelme ötszörösére emelkedett. Szűnőben vannak a munkaerőgondok is: igaz, még csak másfél millió a lakosság száma, de több mint félmillióan 16 éven aluliak.

A gyümölcsöző mongol-magyar kapcsolatok kiemelkedő állomása volt a Jumszajgin Cedenbal vezette párt- és kormányküldöttség hazánkban tett látogatása június végén. A legmagasabb szintű tárgyalásokon újólag bizonyosodott, hogy az MSZMP és az MNFP között teljes a nemzetazonosság; a marxizmus-leninizmus, a proletár nemzetköziség közös eszméje töretlenül biztosítja kapcsolataink szüntelen erősödését, gazdagodását.

A magyar-mongol testvéri együttműködés jelképe a Darhanban, ebben a modern, negyvenezer lakosú iparvárosban felavatott hűskombinát. Mongólia egyik legfontosabb üzeme ez; felépítésében hazánk tervekkel, gépek, berendezések, anyagok szállításával, szakemberek küldésével és mongol állampolgárok be-tanításával vett részt.

További szovjet-francia együttműködés az enyhülési folyamat elmélyítésére

Közleményt adtak ki *Jean Sauvagnargues* francia külügyminiszter hivatalos szovjetunióbeli látogatásáról.

Sauvagnargues-ot látogatta idején fogadta *Leonyid Brezsnyev*, az SZKP Központi Bizottságának főtitkára.

A francia külügyminiszter megbeszéléseket folytatott *Andrej Gromikóval*, az SZKP KB Politikai Bizottságának tagjával, a Szovjetunió külügyminiszterével. A megbeszélések során behatóan megvitatták a legfontosabb nemzetközi problémákat, egyebek között az európai biztonsági és együttműködési értekezlet menetével, a közel-keleti rendezéssel, az indokínai helyzettel és a leszereléssel kapcsolatos kérdéseket.

A felek megállapították, hogy nézeteik sok kérdésben megegyeznek vagy közel állnak egymáshoz.

A külügyminiszterek kijelentették, eltökélt szándékuk folytatni az egyetértés és együttműködés kiszélesítésének irányvonalát az európai és általában a nemzetközi enyhülési folyamat sikeres fejlesztése és elmélyítése érdekében.

A felek megvitatták a szovjet-francia kapcsolatok különböző vonatkozásait. Megelégedésüket fejezték ki a kapcsolatuk fejlődése fölött, és hangsúlyozták együttműködésük különleges fontosságát számos területen.

Kifejezték azt a törekvést, hogy folytatják erőfeszítéseiket a gazdasági együttműködés, valamint a tudományos-műszaki és kulturális csere kiszélesítése érdekében.

A külügyminiszterek megállapították, hogy mind a két félnek szándékában áll fejleszteni és elmélyíteni baráti kapcsolataikat a szovjet-francia együttműködés elvei és a politikai konzultációkról szóló jegyzőkönyv szellemében.

Kijelentették, folytatni kívánják a két állam vezetőinek rendszeres találkozóit abban a meggyőződésben, hogy ezek a találkozók a szovjet és a francia nép barátságának ügyét, az egyetemes béke ügyét szolgálják.

A megbeszélések a barátság és a kölcsönös megértés szellemében folytak le, ami jellemzője a szovjet-francia kapcsolatoknak.

Jean Sauvagnargues Franciaországban teendő hivatalos látogatásra hívta meg *Andrej Gromikót*. A szovjet külügyminiszter a meghívást köszönettel elfogadta. Jean Sauvagnargues francia külügyminiszter elutazása előtt a Krím-félszigeten nyi-

latkozott a TASZSZ tudósítójának.

— Franciaország külügyminiszterként ez az első látogatásom a Szovjetunióban, s ez nem véletlen — jelentette ki a francia diplomácia vezetője. — Hazám kormánya nagy jelentőséget tulajdonít országunk és a Szovjetunió kapcsolatainak fejlesztésének.

Sauvagnargues hangsúlyozta, hogy a két ország kapcsolatai sikeresen fejlődnek, s adva vannak az alapok a kapcsolatok további fejlesztésére és elmélyítésére.

A külügyminiszter hangsúlyozta, hogy látogatásának legfontosabb eseménye *Leonyid Brezsnyevvel*, az SZKP KB főtitkárával való találkozása volt. — A négyórás eszmecsere folyamán — mondotta Sauvagnargues — rámutattunk arra, hogy a növekvő szovjet-francia együttműködés és a népeink közötti hagyományos barátság milyen nagy jelentőségű az enyhülés és az egyetemes béke megszilárdítása szempontjából.

Rendkívül hasznos és érdekes volt találkozóm a kollégámmal, *Andrej Gromikó* külügyminiszterrel is — fűzte hozzá a francia diplomácia vezetője.

Jean Sauvagnargues hangsúlyozta, hogy Franciaország és a Szovjetunió kölcsönös kapcsolataiban megvannak az élet különböző területein történő együttműködés további fejlesztéséhez és elmélyítéséhez szükséges alapok.

Jackson nyilatkozata kínai útja után

Kínában tett egyhetes látogatásáról hazatérve nyilatkozott a sajtónak a szovjet-amerikai enyhülés ellenzőinek fő demokrata párti hangadója, *Henry M. Jackson* szenátor.

Sürgette a két ország közötti teljes jogú diplomáciai kapcsolat felvételét, és az amerikai-kínai együttműködés minden téren való kiszélesítését.

A féktelen szovjetelleneségről hírhedt szenátor — akinek szélsőséges nézeteiről pártjának józanabb képviselői, mint például *Kennedy* szenátor, elhatárolják magukat —, azt fejtette, hogy Kína „aggódik Nyugat-Európa meggyengülése miatt és szükségesnek tartja a NATO-szövetségek közötti jobb összhangot.” Mint *Jackson* szavai-ból kiviláglott, Kína „veszélyesnek tartja az amerikai csapatok Európából történő kivonását”.

Ünnepélyes felhívás a világ közvéleményéhez Szolidaritási konferencia Párizsban

A nemzetközi közvéleményhez intézett felhívás elfogadásával és *Francois Mitterrandnak*, a Francia Szocialista Párt első titkárnak zárszavával ért véget a chilei nép igaz ügyének támogatására Párizsban megrendezett kétnapos európai szolidaritási konferencia.

Az értekezleten Európa szocialista és kapitalista országainak számos politikai, szakszervezeti és társadalmi szervezete képviseltette magát, s jelen voltak a chilei ellenállási mozgalom ismert vezetői: köztük *Beatriz Allende*, a hősi halált halt néhai elnök lánya és *Carlos Altamirano*, a szocialista párt főtitkára.

Az értekezlet résztvevői felszólalásaikban egyhangúsan megállapították, hogy csak az egységes tömörült baloldali és demokratikus erők akciója képes felogni a chilei fasiszta tábornokok kezét, gátat vetni a nemzetközi imperialista körök manővereinek.

Beatriz Allende és *Carlos Altamirano* egyrészt hangsúlyozta, hogy Chilében elevenen él a belső ellenállás a juntával szemben a nép, a munkásosztály egyre inkább visszavág a rá mért csapásokért. Altamirano „Amerika történelmében a maga nemében példátlanul” nevezte azt a vérfürdőt, amely Chilében a katonai junta hatalomra jutását követte.

A plenáris ülésen szólt fel *Földvári Aladár*, a SZOT elnöke.

A magyar szaktanács elnöke emlékeztetett a Nemzetközi Munkáügyi Szervezet ez év júniusában Genfben tartott 59. ülészakán Chilére vonatkozó határozatára, a chilei nép támogatására Magyarország az elmúlt tíz hónapban kibontakozott politikai, erkölcsi és anyagi jellemező kezdeményezésekre, majd hangsúlyozta: — A magyar

szervezett dolgozók csaknem négymillió s tábora, egész közvéleményünk szolidáris a chilei demokratákkal és hazafiakkal.

A felszólalások elhangzása után a szolidaritási konferencia résztvevői egyhangúlag elfogadták a Felhívás a nemzetközi közvéleményhez című záradokumentumot.

A résztvevők elhatározták: — a felhívás szövegét megküldik az összes kormánynak, az összes nemzetközi szervezetnek;

— azzal a kérelemmel fordulnak *Kurt Waldheim*hez, az ENSZ főtitkárához, hogy minden eszközzel igyekezzék véget vetni a szabadságjogok lábbal tiprásának Chilében;

— felkéri az összes népi tömörüléseket és szervezeteket, hogy a fasiszta junta hatóságai működésének kivizsgálására küldjenek jogász-delegációkat Santiagóba.

PORTUGÁLIA

Vasco Goncalves ezredes kapott megbízást kormányalakításra

A héttagú portugál katonatanács, *Vasco Goncalves* ezredes választotta az új kormány miniszterelnökéül — jelentette be *Spinola* elnök. Mint a hivatalos portugál rádió közölte, *Spinola* felkérte *Goncalvest*, hogy vállalja el a tisztséget, s az ezredes eleget tett a kérésnek.

Vasco Goncalves ezredes, a fegyveres erők mozgalma koordinációs bizottságának tagja, katonai körökön kívül gyakorlatilag ismeretlen személyiség.

Az elnök egyidejűleg tábornokká léptette elő *Otelo de Carvalho őrnagyot*, a fegyve-

res erők április 25-i akciójának egyik vezetőjét, és kinevezte őt a pénteken megalkult operatív parancsnokság (a rendőrségtől független és annál hatékonyabb rendfenntartó erő) társvezetőjévé. A parancsnokság másik vezetője, *Costa Gomes* tábornok, vezérkari főnök.

Spinola tábornok az új miniszterelnökről szólva kijelentette, hogy „mindenképp másnál alkalmasabb a fegyveres erők programjának végrehajtására”. Közölte, hogy az új kormányfő maga válogatja meg minisztereit, mivel az alkotmánymódosítás értelmében ez a hatáskör őt illeti meg.

Francia-nyugatnémet tárgyalások Bonnban

Bonnban befejeződtek a francia-nyugatnémet tárgyalások. Helmut Schmidt kancellár fogadta Chirac francia miniszterelnököt, majd újból találkozott Giscard d'Estaing államelnökkel.

A kétnapos tárgyalásokon mindenekelőtt a nyugat-európai gazdasági helyzetéről, az infláció megfékezéséről volt szó — a felek egyeztettek stabilizációs politikájukat és megállapították, hogy az EGK helyreállításának feltételét látják a francia-nyugatnémet együttműködés elmélyítésében.

Egyetértettek a tárgyaló felek az európai biztonsági értekezlet megítélésében is. Bölling nyugatnémet kormányzó szavai szerint kormányfői szinten megtervezhető a biztonsgági konferencia zárószakasza, ha ezt az addig elért eredmények igazolják. A tervezett elvi nyilatkozatba — tette hozzá — a felek véleménye szerint be kell venni az európai határok sérthetőségét, az egyes államok szuverenitásának tiszteletben tartását,

Libanoni jegyzék a Biztonsági Tanácshoz az izraeli terrortámadások ügyében

Libanon körmánya jegyzéket juttatott el az ENSZ Biztonsági Tanácsához és ebben tiltakozik a dél-libanoni kikötőket ért izraeli támadások miatt. Mint a dokumentum rámutat, az izraeli akció károsan befolyásolja a jelenleg folyó közel-keleti béke-erőfeszítéseket, Tel Aviv terrorpolitikája ismét az erőszakcselekmények végtelen láncolatának feltámadásához vezethet.

A BT-hez intézett üzenet rámutat, hogy a 39 libanoni haláshajó július 8-án és 9-én történt elpusztítása a nemzetközi jognak és az ENSZ alapokmányának és a világszervezet közel-keleti határozatainak durva megsértése. (Libanon egyébként nem kérte az ügyben a tanács összehívását.) Egyidejűleg Izrael ENSZ-képviselése is jegyzéket juttatott el a Biztonsági Tanácshoz. Ebben a Tel Aviv-i kormány a régi ürüggyel hozakodik elő, hogy az akcióval a palesztin gerillákat akarta „elriasztani” a kikötők támaszpontként való felhasználásától.

Nagasaki és Hiroshima polgármestere azzal a kéréssel fordult az amerikai hadügy-minisztériumhoz, bocsássa rendelkezésükre a két város atombombázásáról készített színes filmet, amely a dokumentum megrázó erejével mutatja be a két város lakóinak 30 évvel ezelőtti szörnyű megpróbáltatását.

Szovjet-szomáli barátsági szerződést írt alá Podgornij és Sziad Barré

Nyikolaj Podgornij, a Szovjetunió Legfelsőbb Tanácsa Elnökségének elnöke és Mohammed Sziad Barré tábornok, a Szomáli Demokratikus Köztársaság Legfelsőbb Forradalmi Tanácsának elnöke Mogadishuban aláírta a két ország barátsági és együttműködési szerződését.

A két államfő szívélyes, baráti légkörű eszmecsere folytatótt kétoldali kérdésekről, közöttük a két ország közötti gazdasági és műszaki együttműködés további szélesítéséről és elmélyítéséről, valamint időszerű nemzetközi problémákról. Jövőhagyat és elfogadták a Nyikolaj Podgornij látogatásáról szóló szovjet-szomáli közleményt.

Podgornij Sziad Barré társaságában ellátogatott Chisimao városába. Az ott rendezett nagygyűlésen a két államfő beszédet mondott, méltatta a szovjet-szomáli baráti kapcsolatokat jelentőségét.

— Szomália és az afrikai földrész többi haladó országával együtt utat mutat a nemzeti és társadalmi felszabadulásukért, a békéért és a haladásért harcoló népeknek — jelentette ki többek között Podgornij. Hangsúlyozta, hogy a Szovjetunió minden gazdasági, politikai és védelmi erejével a nemzeti és társadalmi felszabadulásukért küzdő népek oldalán áll; a Szovjetunió és a függetlenség útjára lépett országok alapvető érdekeinek azonosítása szilárd alapot biztosít baráti kapcsolataik fejlődéséhez.

Az imperialistákkal működnek együtt azok az erők — alapította meg Podgornij —, akik szöbap forradalmárként a valóságban a reakció cinkosaként lépnek fel. A „gazdag és szegény” országok elméletét hirdetik; ez az álteória eltorzítja a valóságos helyzetet, elkenyíti a kapitalista és szocialista rendszer közötti alapvető ellentmondást. Ez az elmélet elhárítja a számos afrikai, ázsiai és latin-amerikai ország nyomorúságos helyzetét miatti felelősséget a gyarmatok kirablásán meggazdagodott imperialista hatalmakról.

A szovjet államfő végezetül rámutatott: — A szovjet és a szomáli nép közötti baráti kapcsolatok ma már átfogják az élet legkülönbözőbb területeit. Az együttműködés az őszinte barátságot, a valódi internacionalizmust tükrözi.

— Szomália és a Szovjetunió barátsága a nemzetközi politikára vonatkozó nézetek közösségén, a kölcsönös megértésen alapul — jelentette ki beszédében Sziad Barré. — A Szovjetunió aktív segítségét nyújtott különféle berendezések, közlekedési és szállítóeszközök szállításával, iparvállalatok felépítésével.

Meggyőződésünk, hogy az országok közötti kapcsolatoknak a kölcsönös tiszteletre és bizalomra kell épülniük. Szomália és a Szovjetunió barátsága ilyen elveken alapul — hangsúlyozta többek között Sziad Barré.

A szovjet energetikai miniszter nyilatkozata az Amerikával kötött megállapodásról

Pjotr Nyeporoznyij szovjet energetikai és villamosítási miniszter nyilatkozatot adott arról a szovjet-amerikai energetikai együttműködési megállapodásról, amelyet Moszkvában írt alá Nyikolaj Podgornij szovjet államfő és Richard Nixon amerikai elnök.

A miniszter a jövőbeli szovjet-amerikai energetikai együttműködés egyik fő feladatának nevezte a gazdaságos fűtőanyagfajták szélesebb körű felhasználását a kőolajjal és a földgázzal való takarékoság érdekében. A szovjet szakemberek — mint mondta — készek megosztani amerikai kollégáikkal a barnaszén és a pala kitermelésében, valamint feldolgozásában szerzett tapasztalataikat.

Nyeporoznyij reményteljesnek mondta az atomenergia-termelésben létrejött kétoldali kapcsolatokat, mindenekelőtt azokat, amelyek a

nagy kapacitású, stabilan működő gyorsreaktorok előállításában alakultak ki.

Egyetértett a tárgyaló felek között a villamos energia nagy távolságokra való továbbítása területén is. Mint Nyeporoznyij miniszter emlékeztetett rá, a Szovjetunióban már sikeresen működnek a 800 kilowatt feszültségű vezetékek és hozzákezdtek az 1500 kilowatt feszültségű eszteráramú vezetékek felállításához. A szovjet szakemberek érdeklődnek az amerikai szakemberek által az energetikai rendszerek vezérlésének automatizálásában elért eredmények iránt.

A Szovjetunió energetikai és villamosítási minisztere végezetül kifejezte azt a reményét, hogy már a közeljövőben megkezdődik a szovjet-amerikai bizottság, amelynek feladata a két ország közötti energetikai együttműködés gyakorlati problémáinak megoldása.

Tito romániai látogatása

Joszip Broz Tito, a Jugoszláv Kommunista Szövetségének elnöke Nicolae Ceausescu román elnök, a Román Kommunista Párt főtájkára meghívására négynapos hivatalos, baráti látogatást tett Romániában.

A két fél tárgyalta a román-jugoszláv kapcsolatok továbbfejlesztéséről, megvitatta a nemzetközi kommunista és munkásmozgalmak kölcsönös érdeklődésre számot tartó kérdéseit, és az időszerű nemzetközi problémákat. Hosszú távú kormányközi egyezményt kötöttek a két ország gazdasági és tudomány-technikai együttműködéséről, termelési kooperációjáról és szakosításáról.

A Bundestag jóváhagyta a Csehszlovákiával kötött szerződést

A nyugatnémet szövetségi gyűlés rendkívüli ülésen 262 szavazattal 167 ellenében jóváhagyta a Csehszlovákiával kötött szerződést.

Az újabb szavazásra azért volt szükség, mert a kereszténydemokrata többségű szövetségi tanács óvással élt a szerződés életbe léptetéséről szóló törvényjavaslat ellen. Ennek folytán a Bundestagnak abszolút többséggel kellett érvényt szereznie a szerződésnek.

A rendkívüli ülésen a koalíciós pártok és az ellenzék szóinkai megismételték ismert ellentétes álláspontjukat. Az SPD képviselői rámutattak, hogy a jobboldal belpolitikai okokból folyamodott a késleltetés manőveréhez, s attól sem riad vissza, hogy az NSZK nemzetközi érdekeit pártpolitikai játékszernek tekintse.

14 halalos ítélet a szöuli terrorperben

Egy szöuli rendkívüli katonai bíróság a Pak-Csong-Hi-rendszer megdöntésére szőtt összeesküvés vádjával halálra ítélte Kim Csi Ha nemzetközileg ismert költőt, és hat másik fiatal. 25 vádlottra 15-től 25 esztendeig terjedő börtönbüntetést szabtak ki.

A szombaton kihirdetett ítéletek egy nagyszabású terrorper keretében hangzottak el, melynek során 55 személyt, főleg diákokat állítottak bíróság elé Pak-Csong-Hi rendszere ellen szőtt összeesküvés vádjával. A per az áprilisi kormányellenes diákmegmozdulások következménye. Korábban hét vádlottat már halálra ítélték, 14 személy pedig 20 évtől életfogytiglanig tartó börtönbüntetést kapott.

Irak kettős jubileuma

Július 14-én arra a napra emlékezett az Iraki Köztársaság, amely megnyitotta az utat az önálló nemzeti fejlődés, felemelkedés előtt. Tizenhat évvel ezelőtt ezen a napon a népi forradalom elsöpörte a brit gyarmatosítókat kreała monarchiát, s romjain köztársaságot épített fel. De ezekben a napokban Bagdadban másik évfordulóra is emlékeznek: július 17-én volt hatodik éve, hogy a Baath-párt, az Arab Szocialista Újjászületés Pártja haladó fordulatot hajtott végre, kivezette az országot a politikai vizslyokból és új, biztos vágányra helyezte.

A kettős jubileumot érdemes felsorakoztatni a megtett út legfontosabb állomásait. Az élre kívánkozik a Nemzeti Haladó Front létrehozása, amely a társadalmi fejlődés motorja. A front magja a Baath-párt és az Iraki Kommunista Párt intézményesített együttműködése. Lényegében ez az összefogás teremtette meg a lehetőséget ahhoz, hogy Irak államosítsa az imperialista olajérdekeltségeket, saját kezébe vegye az ország gazdasági felemelkedésének kulcsát — a kőolajat. A ta-

dikális társadalmi-gazdasági változások közül nagy jelentőségű a folyamatosan megvalósított földreform, a szövetkezeti mozgalom kibontakoztatása.

A Nemzeti Haladó Front nagy erővel törekszik arra is, hogy megoldja az országban élő kétmillió kurd nemzetiség problémáját. Egyelőre azonban a nemzeti kisebbség reakciós szárnyának ellenállásába ütközik a kormányzatnak az a javaslata, hogy a kurd nép autonómiáját az ország kereteiben demokratikus úton biztosítsák.

Az iraki belső fejlődés irányára megszabja az ország nemzetközi fellépésének jellegét is. A szocialista országokkal kiépített szoros kapcsolatok legszemléletesebb példája a két évvel ezelőtt aláírt szovjet-iraki barátsági és együttműködési szerződés. A szocialista országok, köztük hazánk is, tevékenyen részt vállalnak a nemzeti iparosítás programjából. Hazánk és az Iraki Köztársaság politikai és gazdasági kapcsolatai gyors ütemben bővülnek. Jól példázza ezt az MSZMP küldöttségének közelmúltban lezajlott iraki látogatása is.

Beiktatták Rudolf Kirchsclägert, az osztrák köztársasági elnököt

Az új külügyminiszter: dr. Bielka-Karl-treu

A második osztrák köztársaság ötödik elnökét, dr. Rudolf Kirchsclägert Bécsben beiktatták tisztségébe. A Franz Jonas elnök halálával megüresedett államfői tisztség betöltésére a június 23-án tartott választáson az Osztrák Szocialista párt jelöltjeként Kirchscläger szerezte meg a szavazatok abszolút többségét. Hétfői beiktatásával hat esztendőre vette át az államfői teendőket.

Délután az új elnök a Hofburgban átvette a hivatali munkát dr. Bruno Kreisky

kancellártól, aki ideiglenesen látta el a szövetségi elnöki feladatokat. Ezt követően az osztrák kormány formálisan lemondott, majd Kirchscläger ismét Kreiskyt bízta meg a kormány megalakításával. Lényegében a régi kabinet maradt hivatalban. Csupán annyi változás történt, hogy Kirchscläger külügyminiszteri posztjára új politikus, a 66 éves dr. Erich Bielka-Karl-treu nagykövet került, aki eddig hazája párizsi nagykövetségét vezette. Az új külügyminiszter letette a hivatali esküt.

Edward Gierak a lengyel gazdaságirányítási és tervezési rendszer tapasztalatairól

Lengyelországban további öt nagy gazdasági egységnek vezették be az új irányítási és tervezési rendszert, amelynek alapján tavaly 27 ipari egyesülés és kombinát dolgozott, ez év elején pedig újabb 38 nagyüzemre és vállalatra terjesztették ki.

A lengyel gazdaság- és államirányítási rendszer korszerűsítésén tevékenykedő párt- és kormánybizottság ülést tartott és értékelte a fenti kezdeményező vállalatok eddigi tapasztalatait.

Edward Gierak, a LEMP KB első titkára, az ülésen mondott beszédében megállapította, hogy a változásokat menet közben kell végrehajtani. — Tisztában kell lennünk azzal — hangoztatta —, hogy csak az út kezdetén járunk, a ma legjobbnak szá-

mító megoldás is holnap már módosításra szorulhat. Elemenünknek kell más országok, különösen a Szovjetunió tapasztalatait. Irányítási rendszerünk tökéletesítésének célja a gazdasági tervezés további erősítése, az egyéni és közösségi érdekek még pontosabb összehangolása, a dolgozók alkotó tevékenységének maximális kibontakoztatása. Az eddigi tapasztalatok szerint jó úton haladunk, folytatnunk kell ezt a folyamatot.

Piotr Jaroszewicz lengyel miniszterelnök beszédében azt emelte ki, hogy az új rendszer fő célja a központi tervezés erősítése, nemzetközi téren pedig az ország gazdasági együttműködésének fokozása a Szovjetunióval és a KGST-országokkal.

Külföldi tőkebefektetéseket ösztönző törvényt fogadtak el Egyiptomban

Az egyiptomi kormány után a parlament is jóváhagyta a gazdasági liberalizálás törvénytervezetét, amely rendkívül ösztönző politikai és pénzügyi feltételeket teremt az arab és a külföldi tőkebefektetéseknél. Egyebek között garantálja, hogy nem államosítják, nem sajátítják ki és nem helyezik zár alá a külföldi beruházásokat, amelyek a szabad zónákban teljes adó- és vámentességet élveznek. A törvény ugyancsak biztosítja a befektetett tőke és az abból származó nyereség kivételének jogát. Az egyiptomi magántőke ösztönzését szolgálja az a kedvezmény, hogy a hazai tőkebefektetéseket öt évre mentesítik az adózás alól.

Hegazi első miniszterelnök-helyettes a népi gyűlés ülésén azt mondta, hogy Egyiptom nem fogad el rákényszerített beruházásokat vagy hiteleket, csak olyan támogatást vesz igénybe, amely a nemzeti érdekeket szolgálja. Ezzel azokra a parlamenti felszólalásokban és sajtókommentárakban kifejtett aggodalmakra igyekezett válaszolni, amelyek Egyiptom gazdasági függetlenségét féltik a külföldi tőke növekvő befolyásától. A gazdasági liberalizálás bírálói attól tartanak, hogy a túlnépesedési gondokkal küzdő, eladósodott, tőke-szegény ország függő helyzetbe kerül a külföldi hitelezőkkel és beruházókkal szemben.

Trudeau liberális pártja abszolút többséget szerzett a kanadai választásokon

Pierre Elliot Trudeau liberális pártja megszerezte a szavazatok abszolút többségét a kanadai választásokon. A 264 tagú képviselőházba 141 képviselőjét delegálhatja. (Az 1972-ben megtartott választásokon a párt csak 109 mandátumot szerzett.)

A hírügynökségek a liberális párt nagy sikerének könyvelik el a mostani rendkívüli képviselőházi választásokon elért eredményét, hiszen az ellenzéki Haladó Konzervatív Párt és az Új Demokrata Párt

tavasszal bizalmatlanságot szavazott Trudeau kormányának a költségvetési vitával kapcsolatban. A Haladó Konzervatív Párt 95 képviselőt küld a parlamentre, szemben az 1972. évi 107-tel.

Robert Stanfield, a konzervatívok vezetője máris gratulált legfőbb ellenfelének választási győzelméhez. Az 54 éves Trudeau kijelentette, hogy szívesen folytatja a munkát és vállalja az újabb miniszterelnöki megbízatást.

Trudeau Kanadája

Ha az Egyesült Államoknak fázik a lába, Kanada már tüsszög — tartják a kanadaiak, kifejezve azt a rendkívül szoros viszonyt, amely a két or-

szágot összefűzi. Persze, már csak a politikai-gazdasági súly, a nagyságrend eltérése miatt sem valamiféle „egyenlő az egyenlővel” kapcsolatról van

szó, annál is kevésbé, mint-hogy Kanada iparát — különösen ami a kulcságakat illeti — a déli „nagy szomszéd” tartja kézben. A jenki tőke a gépipar kétharmadát, az olaj- és földgáztermelés 95 százalékát, és majdnem a teljes gépkocsigyártást ellenőrzi.

Trudeau-nak és pártja politikájának figyelemre méltó vonása, hogy fellép az amerikai tőke túlzott térnyerése ellen. Ez azonban nem jelenti azt, hogy Trudeau-ék szembe helyezkednek Washingtonnal, hiszen a liberális párt vezetője nyilatkozatában az Egyesült Államokról, mint a kanadai külpolitika egyik alapvetően fontos tényezőjéről, a két ország baráti kapcsolatairól beszélt. A liberálisok „Amerika-ellenessége” tulajdonképpen azt fejezi ki, hogy a túlzott amerikai befolyás sérti a kanadai tőke bizonyos csoportjainak érdekeit. Emiatt törekszenek tehát a függés bizonyos mérvű csökkentésére.

Abban, hogy Trudeau-ék megszerezték a győzelmet, fontos szerepet játszott egy másik tényező is: az ellentét, a toryk, az országot aggasztó jelenlegi gazdasági-szo-

ciális problémákban nem kínálnak igazi alternatívát.

Mire vállalkozott a konzervatív párt? Vezetője, Stanfield szerint az évi 10,9 százalékos tempóban galoppozó inflációt amerikai recept szerint kilencvennapos ár- és bérbefagyasztással fékezhetik meg. Az Egyesült Államokban 1971 derekán már megmutatkozott, mire vezethet ez a politika: a bérk befagyasztását szigorúan végrehajtják, míg az árszopót ilyen-olyan kibívókkal hatástalanítják. A végeredmény: az árak nőnek, a fizetések maradnak, csökken a dolgozók élet-színvonala.

Mint-hogy a tőkés világ válságjelenségeinek további élése zódése Kanadában is érezteti hatását, nem lesz könnyű a Trudeau-kormány dolga. A Kanadai Kommunista Párt programja a fő feladatokat így foglalja össze: nemzeti kézbe kell venni az ország nyersanyagforrásait mindenekelőtt megátolni, hogy az Egyesült Államok rátehesse a kezét a kulcsfontosságú athabascái bitumenhomok-lelőhelyekre; megadóztatni a nagytőkét megfékezni az inflációt és megszüntetni a munkanélküliséget.

Az egészségügyi ellátásról és az új rendelkezésekről

nyilatkozik a Büntetés-végrehajtás Országos Parancsnokság Egészségügyi Osztályának vezetője

Lapunkban rendszeresen foglalkoztunk eddig is az elítéltek egészségvédelmével, a bv. intézetek higiéniaival, a betegségek megelőzését szolgáló teendőkkel; képesriportokban számoltunk be a korszerű gyógyellátásról.

Szocialista társadalmunkban legfőbb érték az ember. Betegség, baleset esetén nem a bűn, hanem az ember, az orvosi segítségre szoruló beteg kerül előtérbe: bűncselekményre, fokozatra való tekintet nélkül, a bajba jutott egészségének, életének megmentése a legfontosabb. Nemcsak a büntetés-végrehajtás, hanem az egészségügyi apparátus is segítséget nyújt ebben. A cél, hogy a szabadságvesztésre ítélt, büntetésének kitöltése után, egészségesen térjen vissza a társadalomba, családjaéhoz, hozzátartozóihoz.

Az egészségügyi ellátásáról és az új rendelkezésekről kértünk részletesebb tájékoztatást az egészségügyi osztály vezetőjétől is.

— Hogyan biztosítják az elítéltek egészségvédelmét a büntetés-végrehajtás alatt?

— Az előbb említett példák is tükrözik, hogy a bv. intézetben levőket ugyanolyan orvosi ellátás illeti meg, mint a szabad életben a dolgozókat. Az orvosi ellenőrzés a befogadástól kezdődik. Az orvos minden befogadottat megvizsgál. Egészségügyi törzslapot állítanak ki, amelyen feltüntetik az általános erőnlétet és a munkára való alkalmasságát. Ha a vizsgálat során kiderül, hogy az illető beteg, megfelelő gyógykezelésben részesítik. Szeretném megjegyezni, hogy valamennyi büntetés-végrehajtási intézményben van orvosi rendelő, és külön betegszoba. A rendeléseket az intézet napirendjében tüntetik fel. Sürgős esetben, természetesen, a rendelési időn kívül is, megvizsgálják a rászorulókat. Az elítélt részére a szükséges gyógyszereket térítés nélkül biztosítjuk.

— Mit tesznek abban az esetben, ha a büntetés-végrehajtási intézetben a kivizsgálás nem biztosítható?

— Ha a kivizsgálást nem lehet a bv. intézetben elvégezni, de a központi kórházba utalás nem indokolt, illetve, ha a központi kórházban a szakvizsgálat vagy a kezelés nem végezhető el, akkor a beteget külső, SZTK-szakrendelésre kell vinni.

— Milyen osztályok működnek a központi kórházban?

— A büntetés-végrehajtásnak korszerű kórháza van Tökölön, amelynek felszereltsége megegyezik az országban levő járási kórházakéval. Van sebészeti, belgyógyászati, nőgyógyászati, tüdőgyógyászati osztály, vannak kiszolgáló létesítmények: röntgen, laboratórium, fogászati. A beteg elítélt orvosi javaslatra kerül a központi kórházba. Halasztást nem tűrő esetben, vagy ha a távolság miatt

a Tökölre való szállítás az elítélt egészségi állapotát veszélyezteti, a legközelebbi kórházba szállítják.

— A Bv. Szabályzat milyen új rendelkezéseket tartalmaz a terhes anyakkal kapcsolatban?

— A terhes és kisgyermekes elítéltnőknek egészségüket védő, gyermekük fejlődését biztosító jogok illetik meg. A terhes nőt befogadása után gondozásba vesszük. Ha terhességének hatodik hónapját elérte, büntetés-felbeszakítást kell engedélyezni, ha veszélyeztetett terhes — orvosi javaslatlól függően — ez korábbi időpontra is engedélyezhető. A terhes nő szabadságvesztés-büntetés felbeszakításának engedélyezése akkor mellőzhető, ha szabadítása a közrendre, a közbiztonságra súlyos veszélyt jelent, vagy elrejtőzésétől kell tartani.

— Kiket kell a közrendre, közbiztonságra veszélyesnek tekinteni?

— Az államellenes bűncselekményt elkövetőket, valamint a köztörvényes bűncselekmények elkövetői közül azokat, akiket foglalkoztatás, börtönzandulás, hivatalos személy elleni erőszak, továbbá az emberölés vagy a rablás súlyosabban munósuló esetei miatt tartanak fogva. A fent felsorolt bűncselekményeket elkövetett terhes anyákat a születés várható ideje előtt négy héttel a központi kórházba szállítjuk. Biztosítani fogjuk az anya és a csecsemő gondozását, gondoskodni fogunk a csecsemő egészséges fejlődéséhez szükséges orvosi és egyéb ellátásáról, egészségvédelméről. Azt a csecsemőt, akit anyja nem szoptat, illetve, aki a hathónapos kort

elérte, az elítélt hozzátartozóinál vagy csecsemőgondozó intézetben kell elhelyezni. A csecsemőt a hozzátartozóknak csak az anyák kérésére, illetve beleegyezésével szabad kiadni, ha a csecsemő megfelelő gondozását a hozzátartozók biztosítják.

— Milyen feltételei vannak a terhesség megszakításának?

— A terhessége megszakítását kérő elítélt nőt a központi kórházba kell utalni, ha a terhesség a harmadik hónapot még nem haladta meg. Itt, ugyanúgy, mint a szabad életben, AB-bizottság dönt a terhesség megszakításáról.

— Az elítéltet a büntetés-végrehajtás alatt ingyenes gyógykezelés, kórházi ápolás illeti meg. Mikor kell a teljes költséget felszámolni?

— Ha az elítélt önmagában vagy elítéltsársában kárt tesz, egészségét rontja, betegséget színel, vagy kórházba szállítása után, korábbi beleegyezés nyilatkozata ellenére, nem hajlandó magát műtéten, illetve az előírt gyógykezelésnek alávetni, köteles a költségeket megfizetni.

— Milyen kényszer-gyógyintézkedések alkalmazhatók?

— Az elítélt köteles magát alávetni az elrendelt vagy az orvos által szükségesnek tartott vizsgálatoknak és gyógykezelésnek. Műtét végrehajtásához azonban — ha közvetlen életveszély nem áll fenn — beleegyezés szükséges. Ha a vizsgálat, illetve a gyógykezelés járványveszély elhárítása miatt szükséges, a gyógyintézkedést kényszerrel is alkalmazni kell.

— Az elítélt szabadulása után részesülhet-e díjtalan gyógykezelésben?

— Az elítélt szabadulása után, a lakóhelye szerint illetékes társadalombiztosítási szerv által kiállított igényigyszorultsági igazolvány alapján a szabadulás napjától számított negyvenkét napig díjtalanul körzeti és szakorvosi gyógykezelésre, díjtalan kórházi ápolásra, valamint — a dolgozóktól gyógykezelését szabályozó rendelkezések szerint — gyógyszerellátásra jogosult — fejezte be nyilatkozatát a Büntetés-végrehajtás Országos Parancsnokság Egészségügyi Osztályának vezetője.

Hogyan valósulnak meg az új Büntetés-végrehajtási Szabályzat rendelkezései a fegyház és a szigorított börtön fokozatban?

Beszélgetés a Szegedi Fegyház és Szigorított Börtön parancsnokával

— A Szegedi Fegyház és Szigorított Börtönben a társadalomra, a közrendre, a közbiztonságra legveszélyesebb, legsúlyosabb köztörvényi bűncselekményt elkövetők töltik szabadságvesztés-büntetésüket. A fegyház, a legsúlyosabb fokozat. Itt az elítéltek minden mozgása irányított, szigorú napirend határozza meg életüket, cselekvéseiket. Az új Büntetés-végrehajtási Szabályzat társadalmunk humanizmusát tükrözi, amikor a legsúlyosabb büntetés-végrehajtási fokozatban is jelentős kedvezményeket biztosít. Véleményem szerint, mely rendelkezések érintik leginkább a fegyház, illetve a szigorított börtön fokozatú elítélteket?

— Az enyhébb fokozatba helyezés eljárásának módosítása.

— Milyen módosítás történt?

— Előljáróban szeretném elmondani, hogy az enyhébb fokozatba helyezést eddig is alkalmaztuk, de az új szabályzat értelmében a jövőben, az adott fokozatban eltöltött egy év után, az intézet parancsnokának javaslatára, a bíróság átminősítheti az elítéltet.

— Milyen feltételei vannak az enyhébb fokozatba helyezésnek?

— A legfontosabb, hogy az elkövetett bűncselekményét elismerje, elítélje és megbánja. Példás magatartást kell tanúsítania a zárkában és a munkahelyén, elő kell segítenie elítéltsársai jellemformálását; az önművelésben, a termelésben mutasson példát. Az elítélt megismerése időt vesz igénybe, a szabályzat rendelkezése az egy évet alsó határként jelöli meg. Amikor úgy értékelem, hogy a feltételeknek eleget tett, az átminősítésre közvetlenül a bíróságnak teszünk javaslatot. A tárgyalás a börtönben, az elítélt meghallgatásával történik majd.

— A humánusitást tükrözi a családdal, a hozzátartozókkal való kapcsolat bővítése is. Szeretnénk, ha erről részletesen tájékoztatná olvasóinkat.

— Nagyon lényeges a családdal való kapcsolat fenntartása, illetve a megszakadt életközösség rendezése. Fegyház fokozatban, korábban hathavonként fogadhattak az elítélt látogatót, a jövőben háromhavonta. Csomagot, a korábbi egy helyett, mostantól évente kétszer kaphatnak. A levélváltások száma a jövőben is azonos lesz, de terjedelmét nem korlátozzuk: normál levélpapíron — olvashatóan — minden elítélt annyit írhat, amennyi arra ráfér. A szigorított börtönben eddig háromhavonként látogathattak az elítéltet, a jövőben minden második hónapban. Egy évben két csomag helyett háromt küldhetnek a hozzátartozók. A levélváltások gyakorisága itt is változtatlan, a terjedelmre a fegyház fokozatban leírtak vonatkoznak.

— Milyen változás lesz a beszélők lebonyolításában?

— A fegyház, illetve a szigorított börtön fokozatú elítéltek soros beszélője állva, rács mellett történik, de — és ez az új — kedvezményként asztali beszélő is engedélyezhető.

Ha az elítélt, jutalomként soron kívüli beszélőt kap, akkor az minden esetben asztal mellett történik. E két fokozatban az elítélt — a parancsnok engedélyével — évente csak egyszer fogadhatta tizennygy éven aluli gyermekeit. A jövőben ez a korlátozás megszűnik, természetesen, az engedély ezután is kell.

— Kérheti-e az elítélt, vagy hozzátartozója a rendkívüli beszélő engedélyezését?

— Igen, s ha az indokolt, engedélyezni fogom. Szeretném elmondani, hogy a rendkívüli beszélőt elsősorban a jó magatartású és kiemelkedő munkát végző elítéltek jutalmazásaként kívánom alkalmazni. Ugyanezeknek a szempontoknak a figyelembevételével döntök arról is, hogy kik beszélhetnek hozzátartozóikkal ülve, rács nélkül, asztal mellett.

— Kérheti-e a jutalmazás módjának megváltoztatását a jutalomban részesülő elítélt?

— Igen. Az eddigi gyakorlatnak megfelelően — indokolt esetben — engedélyezni fogom.

— Fokozaton belül első büntényesek, illetve többszörös visszaesők között tesznek-e különbséget?

— Szegeden, elsősorban életellenes bűnelkövetők, a szándékos emberölés, illetve a rablás súlyosabban minősülő esetei miatt elítéltek töltik büntetésüket. Többségük első büntényes. A sokszoros visszaesők az ország más fegyházaiban vannak. Azonban az intézetünkben elkülönítjük az első büntényesektől a szándékos emberölés és a rablás súlyosabban minősülő esetei miatt elítélteket. Ebben benne vannak a visszaesők is.

— Hogyan történik Szegeden az elítéltek foglalkoztatása, munkára nevelése?

— Társadalmunkban alapvető az ember értékelésénél, hogy a végzi munkáját. A büntetés-végrehajtás tevékenységét szabályozó törvényerejű rendelet is ennek megfelelően írja elő számukra, hogy az elítéltet a társadalomra hasznos munkával kell foglalkoztatni; a munka a nevelés egyik legfontosabb eszköze. Az Alföldi Börtöngyár az ország harmadik legnagyobb, legmodernebb börtönüzeme. Különböző modern garnitúrákat, lakószobákat készítenek. A munka szervezése, az üzemi technológia, a teljesítmény elbírálása, a bérezés hasonló a többi börtöngyárhoz.

— Hogyan döntenek el, hogy ki milyen munkakörbe kerül?

— A lehetőségek határain belül igyekszünk az elítélt érdeklődési körének, egészségi állapotának, fizikai felépítésének megfelelő munkakört biztosítani. Létrehoztuk a munkabaállítás bizottságot, amely az elítélt meghallgatása és megvizsgálása után tesz javaslatot arra, hogy hol, milyen munkát végezzen.

— Az Alföldi Börtöngyárban jelenleg betanított munkás szintű

képzési forma működik. Tervezik-e a szakmunkásképzés bevezetését?

— Belátható időn belül szeretnénk megvalósítani a bűntörvényi szakmunkásképzést. Tárgyalásokat folytattunk az illetékes állami szervekkel és más bűntörvényi vállalatokkal.

— Milyen új termék gyártását tervezik?

— A jövőben a szabadulók zökkenőmentesebb beilleszkedésének elősegítése érdekében bővítjük termékeink választékát. A következő negyedévben megkezdjük az audiovizuális oktatóasztal és szekrénygyártását. Ez elősegíti a szabadulók elhelyezkedését az irodaberendezéseket és tanszereket gyártó üzemeknél.

— Milyen jelentősége van a termelési versenyeknek és az újításoknak?

— A termelési verseny a brigádokra épül. Konkrét, előírt versenyponthoz kell teljesíteniük, amennyiben ez sikerül, a brigád tagjai jutalomban részesülnek. A termelési versenyeket negyedévenként írjuk ki és értékeljük. Az újítások, találmányok kidolgozásának műszaki feltételeit, a lehetőségek határain belül biztosítjuk. A benyújtott javaslatok elbírálása a polgári életben érvényes szabályok szerint történik. Az eltérés az, hogy a vállalat az újítás és a találmány kikísérletezésére az elítélttel szerződést nem köt. Az intézet vonatkozásában nem használható újításokat és találmányokat az illetékes szervekhez továbbítjuk, és ott az elítélt érdekeit képviseljük.

— Az új szabályzat a szabad idő helyesebb, jobb kihasználása érdekében lehetővé teszi az elítéltek önművelésének kiszélesítését. Ön hogy gondolja ennek a megvalósítását?

— A Szegedi Fegyház és Szigorított Börtönben a jó magaviseletű és jól dolgozó elítéltek a szervezetszerű oktatásokon kívül, szabad idejükben érdeklődési körüknek megfelelően képezhetik, illetve továbbképezhetik magukat. Erre tölem engedélyt kapnak. Ilyen lehetőségek: az általános iskola felső tagozatának elvégzése, gimnáziumi tanulmányok folytatása és a különböző — elsősorban fa- és bútorigipari — technikumok végzése, valamint idegen nyelv tanulása.

— Hogyan biztosítják az egyéni tanulást feltételeit?

— Az elítélt szabad idejében tanulhat. Rendelkezésre áll tizetötezer kötetes könyvtárunk. Ezenkívül saját költségre megvásárolhatja vagy hozzátartozótól megkérheti a szükséges szakkönyveket.

— A felsoroltakból vizsgát is tehetnek?

— Igen. A tananyag elsajátítása után lehetővé tesszük, hogy itt bent, a börtönben vizsgázzanak. A vizsgáztatás lebonyolításáról az illetékes szervekkel tárgyalásokat folytatunk. Szeretném megemlíteni, hogy a vizsgára való felkészüléskor a tanulót, kérelmé-

re, két napra a munkavégzés alól felmentem.

— Főiskolai, egyetemi tanulmányokat is kezdenek az elítéltek?

— Nem! Az önképzés csak a középszintű tanulmányokra vonatkozik.

— A Büntetés-végrehajtási Szabályzat az intézet rendjének, fegyelmének, biztonságának érdekében a renitens, fegyelmezetlen, a szabályokkal konokul szembelekedőkkel szemben a fokozott szigorú is előírja. Milyen eszközök alkalmazhatók ennek érdekében?

— Minden büntetés végrehajtási intézetben rendnek, fegyelmenek kell lenni. Az elítéltek maradéktalanul kötelesek a szabályokat megtartani. A rendbontókkal szemben eddig is eljárunk, és a jövőben sem kerülhetik el a felelősségvonnást. Fokozottan kell a szigorúknak érvényesülni a két legsúlyosabb fokozatban, a fegyházban és a szigorított börtönben. A büntetés-végrehajtási testület minden tagjának kötelessége a törvényekben, törvényerejű rendeletekben, szabályzatokban, parancsokban, utasításokban előírt rendelkezések betartása. Az önmagáról megfellegett, dühöngő, renitens elítéltet a célra kialakított, úgynevezett dühöngőzárkában helyezjük el. Haladéktalanul gondoskodunk orvosi vizsgálatáról. Szükség esetén sor kerül kényszerítő eszközök alkalmazására is. A rendbontókkal szemben a fenyegetések mellett, ha az indokolt, testi kényszert, bilincselést, gumibotot, lövőköntöst, könnyfakasztóvegyeszt, és a legsúlyosabb kényszerítő eszközt, fegyverhasználatot is alkalmazunk. A legsúlyosabb kényszerítő eszköz, a fegyverhasználat alkalmazására ebben az évben itt, Szegeden sor került. Január 31-én Tóth Imre elítélt szökést kísérelt meg. Az öt felosztására és a figyelmeztető lövés leadása után sem állt el szándékától. Ekkor az öt, a törvényben előírt jogának és kötelességének megfelelően, ártalmatlanná tette. Bűncselekmények elkövetésekor, amennyiben a törvényi előírások lehetővé teszik, az ügyészségen keresztül gyorsított bírósági eljárást indítványozunk. A fegyház és szigorított börtönben szigorú őrzés és felügyelet van, az elítéltek zárkákban laknak. A zárka ajtaja állandóan zárva van, szabadon, felügyelet nélkül sem csoportosan, sem egyedül nem mozoghatnak az elítéltek. Megköveteljük a magatartási szabályok és az érintkezési formák szigorú betartását is. Remélem azonban, hogy a szigorú eszközök alkalmazására mind ritkábban kerül sor. Remélem, hogy az elítéltek a józan eszükre hallgatnak, hiszen az új szabályzat sok tekintetben még a legsúlyosabb fokozatban levőknél is olyan enyhítéseket, lehetőségeket biztosít, amelyek elősegítik a szabadulásra való jobb felkészülést, a társadalomba való visszatérés megkönnyítését — fejezte be a beszélgetést a Szegedi Fegyház és Szigorított Börtön parancsnoka

Az interjút készítette:

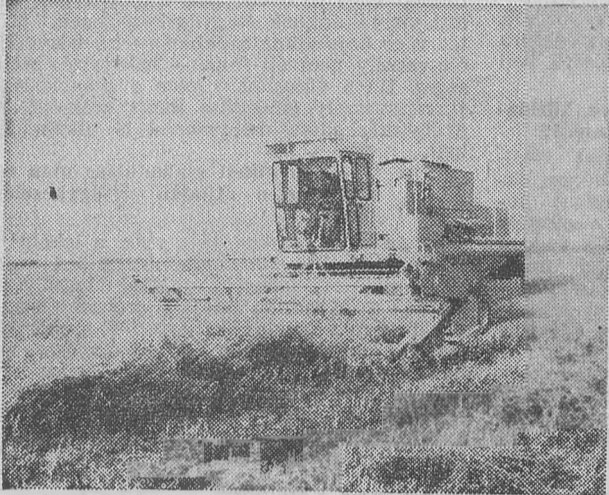
—ZIMM—

Az ország kenyere...

Aratnak Állampusztán

A mezőgazdaság évről évre visszatérő nagy eseménye a nyári betakarítás. A kalászosok learatása nyomán kerül zsákokba az ország kenyere. Valamikor a parasztok százai izzadva, napi 16-18 órai munkával vágják a búzát és a többi gabonát, szedték a markot, kötötték a kévét, és gyakran még szeptember-októberig is elhúzódtak a cséplés. Ez a nehéz munka ma már a múlté; országsszerte modern gépek vágják a kalászosokat, s a kicséplést maguk hetek alatt a magtárakba kerül.

Folyik az aratás Állampusztán is. Az idei nyári nagy feladat elé állítja a célgazdaság dolgozóit. 1973 nyarán 1000 hektár termést kellett learatni, az idei évben 1960 hektár területre kell a kalászosokat betakarítani. Ugyanis a gazdaság területe — a solti területek odacsatolásával — jelentősen megnövekedett.

Van már munkája a Claas-kombájnnak...

Vajon hogy tud eleget tenni az állampusztai gazdaság a megnövekedett feladatoknak? Erről érdeklődtünk a gazdaság főagronómusától.

A főagronómus elmondta, hogy az idei évben jó két héttel megkészt az aratás. A hűvös, esős időjárás miatt elhúzódt a kalászosok érése. De nem lesz baj, tájékoztatott megnyugtató bennünket; kitűnő gépek állnak rendelkezésünkre, jól képzett gépészekkel. Van elegendő alkatrész is. Több nagy teljesítményű kombájn dolgozik a legkorábbi érésű ősziárpa és a repce aratásán. Megkezdték már a korábbi érésű búzákat betakarítását is.

Vajon milyenek a terméskilátások? A főagronómus örömmel tájékoztat bennünket, hogy kitűnő termésátlagokra számíthatunk. A learatott őszi árpa hozama 48-50 mázsa hektáronként. Minden remény megvan arra, hogy búzából is elérjük a tavalyi rekordátlagokat. A zöldborsó is kitűnő eredményeket mutat. Eddig már 50 vagon kifejtett zöldborsót szállítottak a konzervgyárba.

Csodálatos látványt nyújtanak a nagy teljesítményű gépek, melyek learatják a zöldborsót, és még kint, a földeken kifejtik belőle a szemeket. A borsószemek konténerbe rakva, egyenesen a konzervgyárba kerülnek. Ma már szinte elképzelni sem tudjuk, hogyan lehetne 50 vagon borsót kézzel kifejtetni. Pedig néhány évvel ezelőtt ezt a munkát is kézi erővel végezték...

Nemrég a nyári betakarítás jelentette a mezőgazdaságban a „munkacsúcsot”. Érdeklődtünk a főagronómustól: hogyan tudják most az összetörődött munkát elvégezni?

...és a vontatónak is

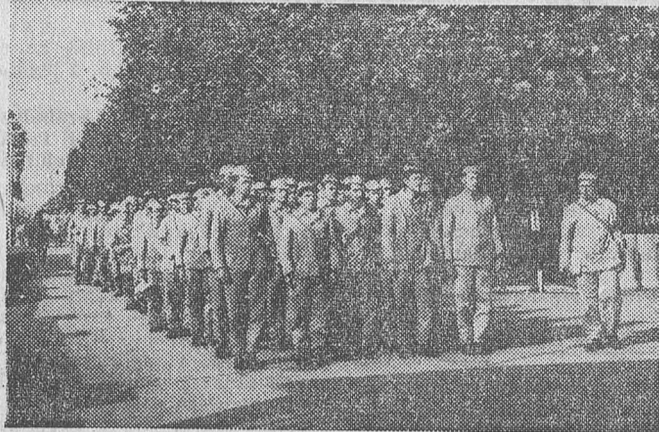
Megtudtuk, hogy megszűnt a nyári munkacsúcs, nincs torlás a munkában. Az ember magasságú kukoricában egyáltalán nem kell kapálni — azt elvégzte a vegyszeres gyomirtó. A kézi munkát csak a bogycsúszók szüretelésénél alkalmazzák. A kalászosok betakarítása néhány gépész és traktoros feladatává vált. Az állampusztai gazdaság is rendelkezik ma már olyan kombájnokkal, amelyekben a kombájnos légkondicionált vezetőfülkéből irányítja a gépet. A szalmát sem kézzel gyűjtik össze a tarlóról, mert a gépek ezt is elvégzik: felszedik, összehajlítják és bálába kötik.

Azzal a jó érzéssel vettünk búcsút Állampusztától, hogy szorgalmas munkájuk nyomán, az idei évben is jelentősen hozzájárulnak az ország kenyérének megtermeléséhez...

G. L.

Nagyfa is átalakul...

Néhány nappal az aratás megkezdése előtt jártam Nagyfán. Már javában szökültek a kalászosok. A gazdaság főagronómusával folytatott beszélgetés egy megjegyzéssel kezdődött:

Reggeli kivonulás

— Idén nagyon nehéz aratás előtt állunk...

A főagronómus gondterhelten bólintott.

— Ahogyan örültünk az őszi kalászosok igazán szép fejlődésének, annyira izgulunk most: valóban nagyon nehéz aratás előtt állunk! Ilyen dús gabonája régen volt Nagyfának. Nagyon szép termésátlagra számítottunk, de kérdés, hogy az elmúlt hetekben, kapott csapadék mennyi kárt fog majd okozni... A nagy viharok ledöntötték a kalászosokat, s félok, hogy a nehéz kombájnok csak akkor mehetnek rá a búzaföldekre, amikor a gabona már túlérésben lesz! Ez pedig azt jelenti, hogy a vártnál nagyobb veszteséggel kell számolnunk.

— Ez a vidék a szokásosnál nagyobb esős viharokat kapott az elmúlt tíz napban. Júniusban is több, mint 180 milliméter csapadék esett, és május is „kitett” magáért. Időben felkészültünk a paprika és paradicsom öntözésére, s most nem öntöznünk kell,

hanem leszivatni a sok eső okozta „tavat” a paprika-, paradicsomföldről. Egyébként az aratáshoz szükséges gépek javítása már hetekkel ezelőtt befejeződött. Csak egy olyan kombájnunk van, amelyet

— Előzetes tájékoztatás szerint Nagyfán jelentős változás várható. Mit jelent ez az átalakulás?

— Lesznek, illetve már vannak is bizonyos módosítások a gazdaság vetésszerkezetében. Nagyfán sokáig folyó virágkertészkedés. A virágmagtermelés jelentős területet foglalt le. A virágmagtermelést megszüntettük, a felszabadult területekre jobban jövedelmező paprikát telepítettünk. Korábbi tapasztalatok alapján kétszeresére növeltük a paprika területét. Paradicsomból megmaradt a 41 hektár. Az már rég bizonyított, hogy a nagyfai terület nagyon alkalmas a paradicsom termesztésére. Volt olyan év, amikor magasban az országos átlag felett adtunk paradicsomot a konzervgyárnak, most paprikából várunk kiemelkedő termésátlagot.

— A gazdaság területe nem változott, hogyan növelhetjük mégis kétszeresére Nagyfa paprika területét?

— Nagyfának nem is olyan régen még volt gyümölcsöse is. Ez a gyümölcsös nem volt

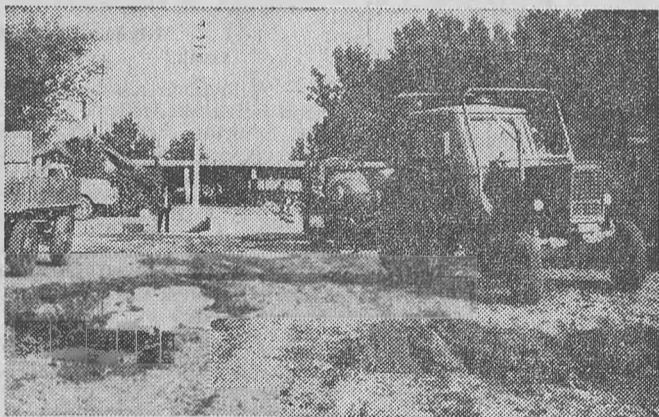

Százhuszan kapával — a nagyfai paprikatáblán...

már alkalmas nagyüzemi termesztésre. Ezért vált szükségessé kiirtása. Ez a terület nagyszerűen alkalmas zöldségfélék termesztésére: közvetlen a Holt-Tisza partján van, ahol nem okoz különösebb gondot az öntözés. Az más kérdés, hogy ebben az évben nem kell öntözni, mert annyi volt az eső...

— Ebben az évben lennel is kísérleteztünk. Ha nincs annyi vihar júniusban, azt mondhatnám, lenből országos szinten is figyelemre méltó eredményt értünk el. Csodálatosan szép volt a len, amíg nem verte le a sok viharos eső...

— Korábban már értesültünk arról, hogy Nagyfán megszüntették a pecsenyekacsát „termelését”. Ez azt jelenti, hogy megüresedtek a Tisza-parti épületek?

Indulásra készen — a gépműhely előtt...

AZ ÉN UTAM

13

Levelet kaptam anyámtól, amelyben megírta, hogy az oklevelemet valóban odaadta egy férfinak. Anyám röviden vázolta a történeteket; egy osztrák turista felkereste, újságokat adott át neki, amelyben rólam volt szó, amelyek a fényképemet is köztölték. „Az újságból annyit tudtam meg — írta —, hogy bányában dolgozol, és az orvosi okleveled nélkül nem tudsz érvényesülni. Arra hivatkozott, hogy a te megbízásodból jött, az újságcikkek igazolták is mindezt, és én az oklevelet odaadtam — hamar ezt az utat választottad, amit a magam részéről sajnállok. Csodálkozom ugyan rajta — szólt anyám levele —, de nem tudtam, mitévő legyek, de most már megtörtént.” Válaszoltam anyámnak — megírtam, hogy haza akarok menni, és írja meg az illető nevét. Anyám táviratban válaszolt. „Hogy hazajössz, an-

nak nagyon örülök, de az illető nevét nem tudom.” — Később levélben részletesen megmagyarázta, hogy a bemutatkozásokor, amikor az illető felkereste, nem figyeltem a névre, bizalmatlan sem volt velem szemben, majd arról tájékoztatott, hogy a diploma ügyét amúgy is lehet rendezni, ez nem lehet probléma.

Döntöttem. Most már én sürgetem Garryt, hogy induljunk mielőbb. Apám segítségét is kértem, hogy intézkedjen sürgősen az angol beutazási vizumom ügyében. Míg az ügyeim rendeződtek, közel hét hónap telt el. Újabb levélben kerestem meg a csendőregyesület elnöke, ismét beutaztam Montrealba. Felkerestem az alezredest. Az irodájában fogadtam, és hosszú előadást tartott; nem tudtam mire akar kilyukadni. Érdeklődtem az otthoni dolgok után, arról, hogy miért akarok visszatérni, apámmal kapcsola-

tos dolgokról faggatott. Lényegében vallatásszerű beszélgetés volt, amit vele folytattam. Néha ingerült lettem, de azért, hogy a müncheni címet megkapjam, fékeztem magam. A beszélgetés végén egy néhány soros nyilatkozatot íratott velem alá, amelynek záradéka volt, és ezt fel is olvastatta velem. Maga a nyilatkozat, emlékezetem szerint, azt tartalmazta, hogy egyetérték a volt csendőrök bajtársi egyesületének célkitűzéseivel, és erőmhöz mérten szellemileg, érzelmileg és anyagilag támogatom az egyesület működését. Nem nagyon törődtem a szöveggel, engem a müncheni cím érdekelt. Amikor a nyilatkozatot aláírtam, meg is kaptam.

Most már, a cím birtokában úgy éreztem, az egész dolog lezárul. Mekkora tévedtem! Az angol beutazási vizumomat megkaptam, indulhattam volna, de Garry ügyei még nem rendeződtek, ezért várnom kellett. A bányából kiléptem. Volt elég pénzem, így ez nem jelentett problémát. Nem kötött semmi Kanadához. Közben Garry majdnem egy hétre elfűnt, ő is kilépett a bányából. Nekem csak annyit mondott, hogy körülbelül egy hét múl-

— Nem üresedtek meg teljesen, mert a módosítás eredményeként ott is változott néhány dolog. Mi is részt kértünk az úgynevezett baromfi-programból. Nagyon szép tojóállományunk van máris a „Gödöllői 72-esből”. Ha ez bevállik, akkor tovább növeljük a tojástermelést. Mindezek ellenére a szarvasmarha-tenyésztés marad Nagyfa fő profilja. Évente mintegy száz export minőségű hízott bikát tudunk leadni, ez nagyon komoly érték; mivel tisztá állománnyal rendelkezünk, a növendékuszók értéke is magas. Nem sokat adunk el, mert elsősorban arra törekszünk, hogy a helyi utánpótlást biztosítsuk. Azért fontos ez, mert ahol tiszta állomány van, ott érdemes növelni a leadott hízott bikák mennyiségét és a tejtermelést is. Mert az egyikért is, a másikat is feláratunk — fejezte be a beszélgetést a főagronómus.

Mindezt végighallgatva, Nagyfáról is úgy jöttünk el, hogy megbizonyosodtunk róla, ez a gazdaság is az átalakulás korát éli...

—K. I.—

Elv és gyakorlat

Immár a harmadik lapszám ez, amelyben — az interjúkon keresztül — ismertetjük az új Büntetés-végrehajtási Szabályzat különféle rendelkezéseit.

Mint ahogy az eddigiekben is olvasható volt, jelentős könnyítések is szerepelnek az új intézkedések között. Hiszen egyik elítéltek sem mindegy, hány sort, mennyit írhat a hozzátartozóinak, s ők milyen terjedelemben tájékoztathatják az otthon történetekről, milyen időközönként kaphat csomagot valaki, vagy éppen gyakrabban láthatja családtagjait.

Mindenütt szerepel azonban egy mondat, amelyik — ha nem is mindig ugyanazon szavakkal — a lényegét tekintve ugyanazt fejezi ki: megfelelő magatartás esetén. Hiába engedélyezheti a büntetés parancsnoka a hosszabb beszélőt — mert az új szabályzat erre lehetőséget ad —, ha egy fegyelmi lapot tesznek elé, azt kell aláírnia.

Az új, humánus rendelkezések önmagukban még kevesek. Kinek-kinek a saját viselkedésével kell kiérdemelnie, hogy rájuk alkalmazhatók is legyenek...

—H—

va jelentkezik, és akkor indulhatunk. Elérkezett az indulás napja. Mindkettőnk zsebében ott volt a Londonig szóló repülőjegy. Itt, a repülőgépen mondta el, hogy rendeződött az ügye. Londonból Tanzániába utazik, ott telepedik le, és mint gépészmérnök dolgozik. Ekkor tudtam meg, hogy diplomája van. Most is előttem van: amikor visszajött, még elutazásunk előtt Torontóból, csillogott a szeme. Boldogan mondta, hogy most már nem amerikai, hanem tanzániai állampolgár. Elmondta azt is, hogy az Államokból, mint katonaszökevény távozott, mert sok ezer társához hasonlóan, ő sem akart Indokínába menni. A londoni repülőtérről való megérkezésünk után, ő azonnal tovább akart repülni, de én kértem, hogy néhány napot töltsünk együtt. Apám bizonyára szívesen látja őt is. Garry nagyon rövid időre szabta londoni tartózkodásának idejét. Könyveket, szakönyveket vásárolt. Nevetve mondtam, hogy a végén különrepülőgéppel kell mennie, de mondta, hogy a könyveket és egyéb más dolgokat hajóval küldheti új hazájába. Megegyeztünk, hogy rendszeresen levelezünk és tájékoztatjuk egymást sorsunk ala-

Múlt és jelen

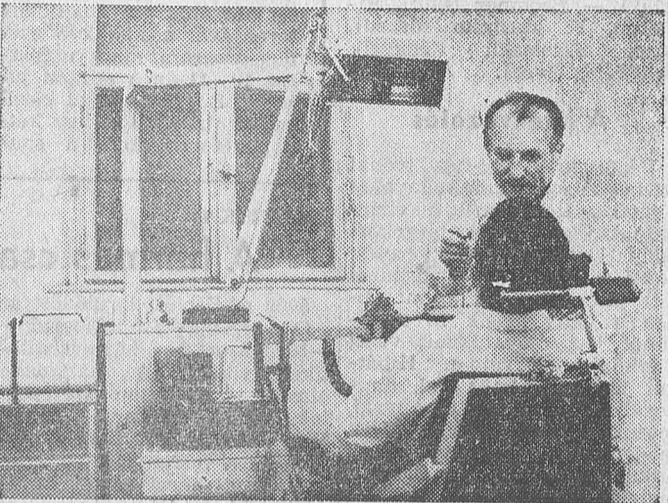
Evről évre növekszik a lakosság életszínvonalának emelkedése, szociális, kulturális és egészségügyi helyzetének javítására fordított összeg. A rádió és a televízió szinte naponta közli egy-egy létesítmény elkészültét, átadását.

Ez az élet minden területén a fejlődés érezteti hatását nálunk, a Pest megyei Bv. intézetben is. Az intézetünkben tapasztalható sokrétű fejlődésből kiemelkedik az elítéltek és előzetes letartóztatottak egészségügyi ellátásában bekövetkezett igen jelentős, pozitív irányú változás. Átállítottuk intézetünk két évvel ezelőtti egészségügyi ellátottságára, hatalmas fejlődést tapasztalhatunk.

Két évvel ezelőtt csak amuláns betegek ellátására alkalmas orvosi rendelővel rendelkezett intézetünk, sőt, a szakvizsgálatokat a tököli bvt. óráházban kellett elvégeztetni. Két évvel ezelőtt intézetünk fogászati rendelővel sem rendelkezett, s emiatt a leggyorsabb foghúzás is csak ököltre való szállítással volt megoldható...

S mi a helyzet ma, 1974-ben?

Napirendre került az új, korszerűbb, hatékonyabb és magasabb szintű egészségügyi ellátás kialakítása. Hosszú és fáradságos munkával sikerült kialakítani új egészségügyi létesítményünket, s erre már érdemes felfigyelni. Az elítéltek jobb orvosi ellátása és a szükséges berendezések elhelyezése érdekében további helyiségekre volt szükség, mely korlátozott lehetőségekből a legnehezebbek ellenére ma már megoldott kérdés. Így sikerült kialakítani az új fo-

gászati rendelőt és a röntgenhelyiséget is. Fogászati rendelőnk a legkorszerűbb berendezéssel rendelkezik; beszerzése háromszázezer forintba került. Ez a berendezés, vala-

mint a hetenkénti szakrendelés lehetővé teszi nemcsak a foghúzások szakszerű helyi végrehajtását, hanem a fogak pótlását és ápolását is.

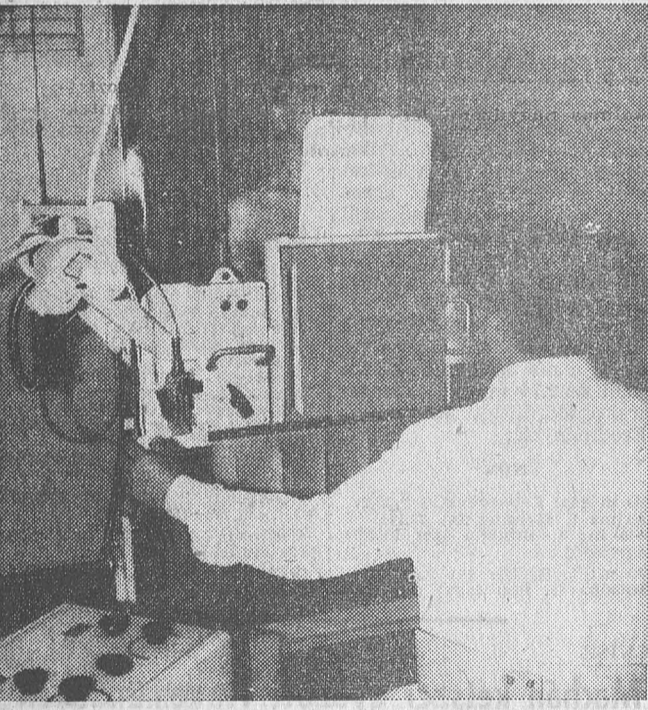
A szakszerű orvosi ellátást nagymértékben elősegíti a százharmincezer forintos költséggel beszerzett röntgenkészülék is. Ez lehetővé teszi a betegek helyi vizsgálatát.

Az új felszereléshez tartozik egy EKG-táskakészülék, mely a szívpanaszok azonnali helyi vizsgálatát teszi lehetővé, és nagymértékben segíti az orvosi munkát.

A korszerű felszerelések felhasználásával, az intézet főorvosa és az egészségügyi szolgálat személyzete nagy gondot fordít a betegellátásra. Ezt szolgálja az éjjelnappali egészségügyi szolgálat is.

Társadalmunk nem feledkezik meg az elítéltekről és az előzetes letartóztatásban levőkről sem. Teljesen ingyenes — és a szabad életben biztosíthatóhoz hasonló színvonalú ellátásban részesülnek.

Egészségügyi szolgálatunk azt a célt szolgálja, hogy a büntetésüket töltő elítéltek szabadulásukkor egészségesen térjenek vissza a társadalomba. Cs. F.

góljáról. Azt tudtam, hogy mint mérnök előtt Tanzániában, ahol szakemberekben nagy hiány van, nagyívó áll. Búcsúzásnál, amikor kísértém a repülőterre, megéltük egymást. Amikor gépe felszállt, arra gondoltam: alkalozunk-e még?

Apámmal való újabb gyűlöletem semmi változást nem hozott a kétünk viszonyában. Úgy döntöttem, hogy nem maradok tovább Londonban, és apámmal utazom Marizsba. Lassan már egy éve sz, hogy eljöttem otthonról. Apám segítette a francia tanácsadói vízum megszerzésében, a nyugatnémet és az iztrák átutazó vízumot is gyorsan megkaptam. Tíz nagyívó voltam Párizsban. Apám fejét tárgyalásai, megbeszélései kötötték le, így egyedül szálam a városban. Még ért apám, hogy térjünk vissza együtt Londonba. Hajlanó lett volna elkísérni Münchenbe is. Végül apám néhány apróságot és néhány szép ékszerrel küldött nyámnak. Amikor a pályaválasztásom elbúcsúztunk, száz forintot akart adni. Nem fogadtam el, mondván, hogy apám pénzem, amennyi szükséges a hazautazásra. Közvetlenül indulás előtt még egy borítékot adott át,

mondván, ebben egy meghívólevél van anyám számára. De apám a száz forintot is beletette a borítékba. Így Münchenben a kelletemél több volt a pénzem, és egy jobb szállóban vettem kishobát. Csak annyit idiót akartam Münchenben tölteni, amennyi feltétlenül szükséges.

Még megérkezésem napjának estéjén felkerestem a Kanadában kapott címet. Egy ügyvédi iroda volt, de természetesen már zárva találtam. Másnap délelőtt újból elmentem a megadott címre. Megmondtam, hogy kit keresek, mire az egyik irodahelyiségbe irányítottak. Bemutatkozásom után az illető magyarra fordította a szót.

— Már vártam, Takács úr! Barátom jelezte Kanadából az érkezését, de azt hittem, már nem is jön, és nincs szüksége a diplomájára. — Hellyel kínált, majd megkérdezte, mit iszom. Konyakkal koccintottunk, majd a kanadai élményeim után érdeklődött. Utam a csevegést, rövid válasszaim után ezt érezte is, mert rátért a mondkájára. Lényege az volt, hogy ő csak közvetít, az orvosi oklevelem egy ismerősénél van, aki viszont jelenleg nincs Münchenben. Látna az arcomon a cso-

dálkozást és idegességet, felajánlotta:

— Ha bármiben segítségére lehetek, szívesen állok rendelkezésére.

— Köszönöm, nincs szükségem semmire!

Elbúcsúztam, megadtam a szállodám címét, hogy értesítsen, mikor jöjjenek el. Most örültem a pénznek, amit apám a borítékba csempészett.

Münchenben való tartózkodásomat arra használtam fel, hogy alaposan szétnézzek, járjam a múzeumokat, képtárakat. Második nap, a belvárostól nem messze, egy magyar éttermet fedeztem fel. Jólesett a magyaros íz és jóléte emberek jártak oda, jól és rosszul öltözöttek egyaránt.

A negyedik napon újból felkerestem az ügyvédi irodát. Az információ az a választ kaptam, hogy az az úr, akit kereselek, tárgyaláson van a bíróságon. Hogy mikor végez, arra nem tudtak felvilágosítást adni. A szállodám felé ballagtam, és azt latolgattam magamban, hogy hagyom az egészet, és oklevél nélkül hazautazom. Majd otthon elintézem a dolgot...

(Folytatása következik!)

T. K.

Jó hír Szegedről

Az Alföldi Bútorgyár az első fél éves termelési tervét értékben 104,8 százalékra teljesítette. Örvendetes, hogy az egy dolgozóra jutó termelési érték 5,8 százalékkal emelkedett. Az elítéltek munkafegyelmét dicséri az a tény, hogy az elmúlt fél évben húsz (!) százalékkal csökkent a selejt.

Ha figyelembe vesszük azt is, hogy egyes alapanyagok beszerzésének elhúzóda miatt a termelés nem volt egyenletes, akkor ezek a számok még jobban, még kifejezőbb bizonyítják az elítéltek igyekezetét, szorgalmát.

Az üzem teljes rekonstrukciója befejeződött. Üzembe helyezték az egész üzemre kiterjedő elszívórendszert, amely nagyban javítja a dolgozók munkakörülményeit. Pormentes, tiszta, friss levegőjű üzemszervekben dolgozhatnak. Ugyancsak elkészültek és át is adták a különböző szociális és egészségügyi helyiségeket.

Új lendületet kapott a gyártmányfejlesztés is. Négy lakószobás szekrény sorának mintadarja már készen van. A jövő évben ezekből két típust fognak gyártani.

Felkészültek a TANÉRT Vállalat részére készítenő új termékek, az audiovizuális tanári asztalnak a gyártására is.

Idén, július 19—20-án rendezik meg Szegeden a Nemzetközi Ipari Vásárt. A hagyományoknak megfelelően az Alföldi Bútorgyár is részt vesz a területileg is kibővített nemzetközi ipari seregszemlén, amelyről majd lapunk olvasóit részletesen tájékoztatjuk.

— Zimm —

Nyílt levél

Bácsi Istvánnak, Állampusztá

Nem valószínű, hogy levelünkkel különösebb meglepetést okozunk önnek. Azért választottuk a levél formát, mert az ügy, amiről az alábbiakban szó lesz, egy levéllel kezdődött. Arról a levélről szereztünk tudomást a múltkoriban, amelyet tiltott módon szeretett volna kijuttatni Állampusztáról. Nos, a levelet elfogták, önnek részt kellett vennie a fegyelmi kihallgatáson. Megfenyítették, s egyben leváltották a brigádvezetői beosztásból is.

Elmondták továbbá, hogy az elfogott levélben semmi különös nem írt az otthoniaknak. De elmondtak ezzel kapcsolatban mást is; ez a „más” volt az, ami elgondolkoztatta az embert, ami előtt értetlenül állunk. Ugyanis: közeledett a soros levél megírásának az ideje, s amit az elfogott levélben írt, azt a soros levélben is közölni lehetett volna az otthoniakkal. De tegyük fel, hogy ön sokkal többet szeretett volna írni. Erre is lett volna lehetősége. Nem sokkal a felelősségre vonás előtt kapott — jutalomból — engedélyt egy soron kívüli levél megírására. Mindezek ellenére ön a kockázatos megoldást választotta.

Ilyen előzmények után kicsit talán naiv a kérdés: megérte? Felesleges hangosan kimondani a választ, biztosak vagyunk abban, hogy a történet önnek éppen elég problémát okozhat ahhoz, hogy magában bánkódjék, hogy csendben levonja a szabadságvesztés-büntetés alatt még érhetik hasonló kellemetlenségek. Kell ezt egyáltalán mondani önnek? Mint volt brigádvezető, bizonyára gyűjtött már megfelelő tapasztalatokat. Állítólag az okos ember a más kárán tanul... Gondoljuk, amíg brigádvezető volt, egy-két embert felelősségre vontak a brigádból. Ha pedig olyan jó volt a brigád, hogy erre nem kerülhetett sor, akkor voltak a zárkabeli tapasztalatok...

Ön bizalmat kapott, amikor kinevezték brigádvezetőnek. Ezt a korábbi munkájának és magatartásának köszönhetette. Ezt a bizalmat azonban nagyon meg kellett volna becsülnie. Ahogyan teszik ezt sokan mások...

Egy brigádvezető — de ezt bizonyára jóval korábban elmondták már önnek, amikor megkapta ezt a beosztást — nem kizárólag önmagáért felel. Nem is csak azért, hogy a brigád elérje a kívánt eredményt. A brigádtagok magatartásáért is. Törődni kell velük, észrevenni minden olyan jelenséget, amely a későbbiekben esetleg fegyelmi felelősségrevonást eredményezhet. Önnek aligha lesz még egyszer alkalma brigádot vezetni, mégis elmondjuk ezeket. Hadd tanuljanak belőle mások...

Bizonyára az otthoniak is tudták, hogy ön a magatartásával, a szorgalmával szép eredményt ért el Állampusztán. A legközelebbi beszélőn kellemetlenebb hírrel kell fogadnia látogatóját. Kíváncsiak volnánk, mit válaszol, ha megkérdezzük: miért fenyegették meg a múltkor, miért nem lehet brigádvezető? Kellemetlen percek lesznek ezek is... Nem érte elég csalódás az otthoniakat azzal, hogy ön szabadságvesztés-büntetését kapott? Felelőtlenség szaporítani az amúgy is sok otthoni gondot.

Lám, egy levélnek mennyi utóöngéje lehet! Az olyan levélnek természetesen, amelynek a megírására, kiküldésére nem kapott engedélyt.

—K—I—

Azon a bizonyos napon...

A fiatalasszony tizenkilenc éves, emberölési kísérletért ítélték két év hat hónapra. Vajon kinek az életét veszélyeztette ez a háromgyermekes anya? Amikor a körülményeiről faggatjuk, elmondja, hogy a férje rendesen hazaadja a fizetését, saját házuk van a falu közepén, ő maga nem dolgozott soha, a gyerekeket nevelte. Mária négy-, Ágnes kettő-, Zoltán egyéves. Melyik a legkedvesebb? Rázza a fejét, egyformán szereti mind a hármat.

Hogyan történt a bűncselekmény? Az előzményekhez hozzátartozik, hogy az anyósa soha nem szerette őt, tulajdonképpen azt sem akarta, hogy a fia feleségül vegye. A fiatalasszony hazaköltözött volna az édesanyjához is, de a férj nem engedte. Az anyós, meg a lánya állandóan kötekedtek, veszekedtek vele. Azon a bizonyos novemberi napon is verekedés volt, az udvaron huzakodtak. A legnagyobb lány, Marika kiment, s hogy védje az anyját, ráütött a mostoha nagymamára. Az anya ideges volt, meglökte a gyereket, aki elereszt és agryázkódást kapott. Ő azonnal vitte az orvoshoz, de az anyós följelentette, s elítélték. — Így mesélte a fiatalasszony.

A történet majdnem megindító. Mert hiszen kivel nem fordult még elő, hogy feldúlt lelkiállapotban nem tudta kellően mérlegelni a helyzetet, s igazságtalan volt valakihez? Talán éppen a

gyerekére szolt rá, aki ott lábatlankodott, vagy megütötte. Bár azért az ilyesmi nem szokott agryázkódással végződni. Vagy mégis?

A tárgyalás jegyzőkönyvi anyaga egyértelműen eloszlatja a kétségeket. A fiatalasszony legnagyobb gyermeke házasságon kívül született, éppen ezért három hónapos korában állami gondozásba került. Az anya nem törődött a kicsivel, soha nem is látogatta. Amikor házasságot kötött, akkor került szóba ismét a kislány. Ágnes születésekor javasolta a férj, hozzák haza Marikát az intézetből. Ahol egy gyerek van, elfér kettő is, meg aztán így családi pótlékot is kapnak.

A család és a szomszédok vallomása alapján kiderült, hogy a fiatalasszony nem szerette Marikát. Mindig azt mondta, ez nem az ő gyereke. Arra nem gondolt, hogy nem is ismerheti, honnan is tudná, hogy milyen, amikor a születése után nem sokkal intézetbe adta. Marika nem volt szobatiszta, ezért az anyja többször megverte. A tanúk szerint a férj — akinek pedig nem is az édes gyermeke volt — többször védelmébe vette a kislányt.

Azon a bizonyos napon — hogy ismét visszakanyarodjunk a bűncselekményhez — a fiatalasszony átment a szomszédba körtéért. A három gyereket egyedül hagyta a lakásban. Marika nem tudott kikérdkedni, így nedves lett a nadrágja. Később

mégis megpróbálta elérni a kilincset, kiment az udvarra, anyját keresve. A szomszédok szoltak a fiatalasszonynak, menjen haza, mert Marika félig meztelenül szaladgál az udvaron. Erre az anya megdühödik, agyba-föbe veri a gyereket, felkap egy pálcát, azzal üti, majd rugdosza, aztán megfogja a kislány két vállát, s úgy veregeti a fejét a földhöz, hogy agryázkódást kap. Amikor Marika elájul és megdermed, a szája habzik, anyja akkor enged csak el. Aztán „észbekap”, átmegy a szomszédba, hívják a mentőket. A gyermek negyvenkét napon túl gyógyuló sérüléseket szenvedett, életét csak a gyors orvosi beavatkozás mentette meg.

A bíróság az ítélelethozatalnál figyelembe vette az anya alacsony érteimi képességét, azt, hogy nem volt tisztában cselekménye következményeivel, nem tudta felmérni, mennyire veszélyezteti gyermeke életét. A tények is arra mutatnak, hogy ez minden bizonnyal így volt. Az esetben csak az a szomorú, hogy a fiatalasszonynál az anyai ösztön is hiányzott, amely pedig sajátja az embernél alacsonyabb rendű élőlényeknek is...

A bűncselekmény utólagos „szépítése” javára szolgál az elbeszélőnek. Nyilván szegyenli tettét, s ezért nem szívesen idézi fel az eseményeket. Reméljük, levonja belőle a megfelelő következtetést is...

S. I.

Argentína már készül

Még el sem múltak a labdarúgó VB izgalmai, és már készül Argentína az 1978-ban sorra kerülő tornára. A DPA munkatársa az argentin labdarúgó-szövetség sajtófőnökével, Washington Riverával folytatott beszélgetést.

Kilenc városban rendezzük meg a mérkőzéseket — mondta Rivera. — Buenos Aires, La Plata, Mar del Plata, Corrientes, Tucuman, Rosario, Mendoza, Salta és Córdoba jelentkezték. A FIFA júniusi és júliusi javasolta, nálunk azonban ekkor fél van. A mi előterjesztésünk január vagy február, ekkor kifogástalan az időjárás, nyárias és esőmentes. Az NSZK-ban a lebonyolítás kitűnő volt, akadatok azonban negatív észrevételeink is. Mi mindenesetre az 1978-as VB-t valamivel jobban akarjuk csinálni. A költségeket az állam fedezi.

BIRKÓZÁS

Csatári tizenhatalmas bajnoksága

Az idei magyar birkózóbajnokságon sok érdekesség adódott, de a küzdelmek többségének színvonala nem emelkedett az átlag fölé. A válogatott versenyzők közül Csatári József öt mérkőzésen mindössze 15 percet töltött a szőnyegen és győzött, ezzel tovább gyarapította eddigi szép sorozatát, tizenhatalmas bajnokságot. Bajkó Károly is jubilált, ezúttal tizedszer állt a dobogó legmagasabb fokára. Idei Lajos viszont, aki már túl van a 30. évén, első bajnokságát nyerte.

A két fogásnem bajnokai. Kötött-fogás (48 kg-tól felfelé): Sántha (Ú. Dózsa), Rácz (Szondi SE), Szónyi (Bp. Spartacus), Tóth I. (Ganz-Mávas), Toma F., Toma M., Hegedűs M. (mindhárom Vasas), Pércsi (Bp. Honvéd), Kiss (Ganz-Mávas), Rovinyai (MTK), Szabolcsfi Gyulai (Ú. Dózsa), Szalontai (Bp. Honvéd), Idei (FTC), Fodor (DVSC), Kocsis (Bp. Honvéd), Rusznák (DVTK), Kovács (Csepel), Bajkó (Vasas), Csatári (Bp. Honvéd), Balla (FTC).

Hazai torna — nyolc csapattal

A hazai labdarúgó-bajnokság őszi szezonkezdeté előtt július 30. és augusztus 6. között a Népstadionban a felszabadulás után bajnokságot nyert Ú. Dózsa, Ferencváros, Vasas, Bp. Honvéd, MTK, Csepel és a Rába, valamint a Videoton részvételével tornát rendeznek.

A bajnokok tornáján kieséses rendszerben a négy napon két-két mérkőzést bonyolítanak le. Ezeket a találkozók mutatkoznak be a nyilvánosság előtt a csapatok új játékosai is. Előmérkőzéseken a legjobb serdülőcsapatok villámtornáját bonyolítják le.

A műsor:
Július 30.: Bp. Honvéd—Rába (A mérkőzés), Ferencváros—Videoton (B).
Július 31.: Vasas—MTK (C), Ú. Dózsa—Csepel (D).
Augusztus 3.: A és B mérkőzés győztese, C és D mérkőzés győztese.

Augusztus 6.: Augusztus 3-i vesztesek a 3. helyért, augusztus 3-i győztesek döntője.

Irena Szwedkát, a 400 m-es női síkfutásban felállított új világsúcsúért aranyéremmel tüntette ki a Lengyel Legfelsőbb Testnevelési és Turisztikai Tanács. Szwedka ezúttal ötödikszor kapta meg ezt az aranyéremet.

Sárosi László, az utánpótlás válogatott szakvezetője lett a Szombathelyi Haladás labdarúgó edzője.

LABDARÚGÁS
WIM 74 Gyorsmérleg a VB-ről

Münchenben, Frankfurtban, Stuttgartban és az NSZK többi kisebb-nagyobb városában „állt a bál”: sok helyen leállt a forgalom, mert a szurkolók az úttest közepén táncoltak, söröztek, énekeltek. Ünnepeleik a müncheni stadionban nagyszzerű küzdelemben győztes válogatottuk.

A karneváli hangulat igazán érthető, hiszen ezen a világ-bajnokságon csapatuk nemegyszer alaposan próbára tette hűveinek idegeit: meglehetősen közepes színvonalon kezdte a küzdelmet, az NDK-tól elszenvedett vereségük után pedig sokan végleg eltemették „aranyalmaikat”.

Ugyanakkor a holland válogatott csaknem minden mérkőzésén magabiztosan, lendületesen és kiemelkedően is játszott, maga felé fordítva ezzel a világ közvéleményét. Amikorra a döntőig jutott a mezőny, a nemzetközi szakemberek többsége már holland győzelemre adta le a voksát. S hogy mégsem így történt, abban óriási érdemei vannak ugyancsak az NSZK együttesének, de — „ludas” benne a holland csapat is.

VB-tapasztalatok

Minden idők legszebb világbajnoki döntőjén, a torna legjobb mérkőzésén valóban a két legjobb csapat találkozott. És a két gigász közül valóban a jobbik ment elsőnek megszokolni a kupát. Az első félidőben a támadó labdarúgás legszebb változatát nyújtották a közönségnek. Ha ezek után még maradt bennük annyi, hogy a védekezés magasiskoláját is bemutatthatták — méltán lettek világbajnokok.

A selejtezőkből a legjobb 16 közé senki sem véletlenül jutott el. Lengyelország helyén Anglia aligha került volna dobogóra, Ausztrália nem vallott szégyent. És a mi csoportunk részvevői közül is csak a svédek voltak alkalmassak így helytállni emlékezetes NSZK elleni mérkőzésükön. Az is kiderült, hogy a kirírás újítása — a körmérkőzéses negyeddöntő — nem vált be. Egy héttel — és 8 mérkőzéssel — elhúzta az amúgy sem rövid tornát, és a régi kirírás szerint is ugyanez a négy nemzet került volna be a döntőbe. Kifűnő gondolat volt viszont lehetőség szerint „mozgatni” a csapatokat, mérkőzésenként városról városra vinni őket. A külföldiek így többet láthattak az ország-

ból, a csapatok és a nézők pedig nagyszerű stadionokat ismerhettek meg. Argentínának sem keveset kell fáradoznia, ha felül akarja múlni a mostani rendezést.

Néhány rúgáselem körül tisztázódtak a félreértések. Teljesen elvetette a világ, remélhetőleg örökre az úgynevezett kiskornert. Ugyanakkor bebizonyosodott az ellentétes irányú, tehát bal sarokból jobb lábbal lött sarokrúgás használatlansága is. Így a labda csak a kapus könnyű zsákmánya lehet, szemben a kapuvonalától elkanyarodó ívtől, amely nemcsak zavart, hanem jól begyakorolva gölt is hozhat (lásd: Lato, Müller). Ugyanilyen tudatos elem volt, ahogy Cruyff viszont a hosszú saroknál várta a sarokrúgást, visszafeljele sorozatban a labdát felfutó társai elé.

Ha már rúgáselemeknél tartunk, ma már bevett szokása a védőknek, hogy szabálytalanságokkal szétterdelik a támadást; így rengeteg a szabadrúgás. A játék másik szétterdelési lehetősége, a labda gyakori partra rúgása váratlan módon büntetlen maradt: bedobásokból nem kerültek veszélybe a kapuk. Láttunk számtalan új elképzelést is. Beckenbauer még a döntőn is mert alkalmazni a pazar, egészen új változatot. Rivelino, a szabadrúgás egyik professzora pedig a sorfalból elugró társa helyét találta meg úgy, hogy Brazília végső soron ezen az arasznyi helyen surrant be a müncheni stadionba.

Lato a gólkirály

A VB után azonnal elkészültek a különböző statisztikák, és képtelenek „feltették a koronát” a VB legjobb góllövőjének fejére is. Errekeség, hogy a lista első három helyén két lengyel csatár szerepel.

Listavezető Gregorz Lato (lengyel) 7 góllal, 5-5 gólos a lengyel Szarmach és a holland Neeskens, 4-4 gólos a svéd Edström, a holland Rep és a nyugatnémet Müller, 3-3 gólt lött Bajevis (jugoszláv), Breitner (NSZK), Cruyff (holland), Deyna (lengyel), Houseman (argentín) és Rivelino (brazil).

Az újságírók, a szakemberek szavazatai alapján elkészült a VB válogatottja is.

A válogatott: Helleström (svéd) — Vogts (nyugatnémet), Perefra (brazil), Beckenbauer, Breitner (nyugatnémet) — Neeskens (holland), Baington

(argentín), Overhath (nyugatnémet) — Rep, Cruyff (holland), Gadocha (lengyel).

B válogatott: Tomaszewski (lengyel) — Suurbier (holland), Fugeroa (chilei), Gorgon (lengyel), Buljan (jugoszláv) — Bremner (skót), Rivelino, F. Marinho (brazil), Lato, Szarmach (lengyel), Sandberg (svéd).

A játékvezetés

Végül pedig egy-két kivonat az ugyancsak tanulmányokat kitevő „játékvezetés a világ-bajnokságon” című tárgykörből. Egységes játékvezetést várnai a világ 30 országából jött játékvezetőtől, amint éppen a világ másik 16 országából jött csapatoknak vezet mérkőzést, vágyalom. Hibátlan játékvezetést várnai, amikor soha nem látott anyagi, sosem remélt sportbeli célok lebegnek a tekintetek előtt, laikus elképzelés, annak is a leglaikusabb fajtájából.

Diadalmaskodott viszont a határozott ítékezés, a kizárólag és csakis a szabálytalanságot figyelembe véve, tekintet nélkül bármilyen mellékkörülményre. Glöckner annyit látott, hogy egy láb — labda nélkül — belerúg az ellenfélbe, és fűjt. Mit érdekelte őt, hogy az eset a büntetőn belül van, 0:0-nál van, világbajnokságon van, és eldönti a döntőbe jutást? Ő fűjt, és így az maradt, pontosabban ettől maradt az, aki volt: játékvezető. Másik elengedhetetlen kellék a gyorsaság, és édestestvére, a helyezkedés. Taylor két büntetőt is ítél a döntőn, a kettőnél összesen nem volt 8 méternél messzebb a tett színhelyétől. Gyorsasága és helyezkedése, azaz fizikai edzettsége és játékismerete szerényen száguldozott. A pálya közepéről, ácsorogva ilyen szabálytalanságokat meglátni nem lehet, megítélni lelkiismeretlenség. Ha a játékvezető mindenütt ott van a mérkőzés során, és akkor téved, úgy megváltotta a jogát a tévedéshez. Negyven-ötven méteres távolságból hibáztatni azonban túrhetetlen nyegleség.

Palotai Károly kitűnően vizsgázott. Csoportkezdő, tehát nagyon nehéz találkozót kapott, egy volt világbajnok és egy jelen nagy favorit összecsapását. Kifűnő ellenőri jelentés, a kiállítás jogosságát bizonyító igen kemény ítélet, a világsajtó árnyékmentes ítélete kísérte munkáját. Háromszor foglalkoztatták, ami szép szám.

A Nemzetközi Kosárlabda Szövetség végrehajtott bizottsága San Juanban ülésezett, s felvette a tagok sorába a Kínai Népköztársaságot. A bizottság arról is határozott, hogy felfüggeszti Tajvan jogát azzal, hogy fellebbezhet a döntés ellen. Ezzel kapcsolatban William Jones, a szövetség angol fűtőikára tartózkodott minden kommentártól, csak annyit jegyzett meg: ha Tajvan él a fellebbezés jogával, minden bizonytalansággal találkozik. A Nemzetközi Úszó Szövetség levélbeli szavazása alapján a Kínai NK indulhat a Teheránban sorra kerülő ázsiai játékokon is.

RÖVIDEN

Az MTF szombat délután nemzetközi atlétikai versenyt rendezett a Népstadionban, amelyen kubai, szlovák és kanadai atléták is rajthoz álltak. A legjobb teljesítményt a kubai Juantorena érte el, aki 400 m-en egytizeddel megjavította (45,3) a nyugatnémet Hermann júniusban felállított stadionrekordját. Honfitársa, Matamoros erő: ellenszélben nyerte a 100 m-t (10,5), miután az esélyes Leonard az előfutamban megsérült, és a döntőben nem indulhatott.

A Zalaegerszegi TE labdarúgó-szakosztálya öt új játékos igazolását már benyújtotta, és három labdarúgóval, illetve az egyesületével meg tárgyalásokat folytatnak. Az új szerzők: Antonio János (Kossuth KFSE), Kósa Lajos (BEAC), Józsi István (Nagykanizsa Thury SE), Rogási Attila (Videoton) és Szabó Ferenc (Zalaszentbalászi Tsz).

Ludvig Danek, a csehszlovák olimpiai bajnok diszkoszvetője Prágában 67,18 m-es ragyogó eredménnyel győzött.

ARENSBERG: A salakmotoros világbajnokság európai közép-döntőjében az NSZK győzött 39 ponttal Csehszlovákia (24), Ausztria (17) és Magyarország (6) előtt.

Duplázott a Slovan Bratislava labdarúgócsapata: a bajnokság után a csehszlovák kupát is megnyerte. Az első mérkőzésen Prágában 1:0-ra kikapott, a visszavágón. Pozsonyban a Slovan bizonyult jobbnak 1:0 arányban. A hosszabbítás sem döntött, a büntetőrúgásban 4:3 volt az arány a bajnokcsapat javára. Ennek ellenére, hogy a Slovan nyerte a kupát is, a Slavia Prága képviseli a KEK-ben a csehszlovák labdarúgást.

A bajnokság előtt
Három nemzetközi tornára készül a Ferencváros

A májusi pályavárató után tovább folytatódik az építkezés a Ferencváros Úllői úti sporttelepén. Most készült el a füves edzőpálya, 2000 néző számára néhány soros lelátóval, augusztus elejére működik majd a stadion eredményjelző berendezése.

Nagy szezon előtt áll a labdarúgócsapat. A játékosok még Tatán készülődnek, a vezetőség pedig a közeli hetek műsorát egyezteteti. A Ferencváros három hazai és egy külföldi tornán vesz részt a bajnokság előtt. A hónap végén és augusztus elején hat magyar együttes társaságában a bajnokok tornájával kezdődik a gazdag program, majd augusztus 10—11-én a szintén jubiláló Bp. Honvéddal közösen az Úllői úton lesz két-napos torna. Erre a spa-

nyol Celta és a holland Telstar a két meghívott. A hónap második felében az MLSZ rendez tornát, amelyen a Mönchengladbach, a Rapid és a Vasas mellett indul a Ferencváros: Végül augusztus 24—25-re Marokkóba kapott meghívást a Ferencváros.

Fiatal együttes készül fiatalos lelkesedéssel. A régiékek közül szó van Páncsics igazolásáról, mert a kitűnő válogatott csak a középhátvéd helyén kíván játszani, s ezt a posztot most Bálinti tölti be. Érthető, ha nem akar tartalékként kispadra ülni. Amennyiben átigazolásiában meg tudnak állapodni, távozásához hozzájárulnak. Ami Kú Lajost illeti, az intéző bizottság úgy határozott, hogy az egyesület nem tart rá igényt, mindegyik további nélkül elengedi.

ATLÉTIKA

A hármas csapatversenyen

5000 néző előtt kezdődött az Olaszország—Franciaország—Magyarország hármas atlétikai viadal. A házigazda olaszok tartalékosan szerepeltek, mert Mennea, Arese, Vecchiato és Del Buono lemondta a versenyt.

A szeptemberi római Európa-bajnokság előtt mindhárom ország szakvezetői érdeklődéssel tekintettek a találkozó elé, hiszen ez a viadal már szinte főpróbának számít.

A második napon a franciák két első hellyel kezdtek, meglegyetésre Török nyert 5000 méteren. Ugyancsak győzött a

kalapácsvetésben Encsi. Boros a gerelyhajításban, míg hármasugrásban Katona, 800 méteren Zsinka második, 200 méteren Gresa harmadik volt.

Végül is a magyar csapat mindkét ellenfelétől vereséget szenvedett, mert több számban csak az 5-6. helyezésre futotta a versenyzők erejéből. A legjobban a franciák szerepeltek.

A hármas viadal végeredménye: Franciaország—Magyarország 121:100. Olaszország—Magyarország 116:106, Franciaország—Olaszország 119:103.

Bragina világrekordja a szovjet—amerikai viadalon

Durnhamban rekordközönység — 37 500 néző — előtt befejeződött az Egyesült Államok—Szovjetunió atlétikai viadal. A férfiaknál az amerikai csapat behozta első napi hátrányát és győzött, a nőknél a szovjet együttes nyert. Az összetett verseny szovjet győzelemmel végződött.

A második nap legjobb eredményét Ludmilla Bragina érte el: a női 3000 m-es síkfutásban 8:52.74 mp-cel új világrekordot állított fel.

- Eredmények:**
- NŐK**
100 m gát: Lebegyeva (sz) 13,2.
200 m: 1. Sichtung (a) 23,17.
300 m: 1. Bragina (sz) 8:52,74, világrekord.
800 m: 1. Becker (a) 2:02,29.
Ötpróba: 1. Popvaskaj (sz) 4537.

Gerely: Csizsova (sz) 21,22.
4x440 yard: 1. Szovjetunió (Zjuszkova, Sirovatszkaja, Barkanye, Ilna).
Távol: 1. Watson (a) 650.

- FÉRFIAK**
200 m: 1. Jones (a) 20,01.
Gerely: 1. Colson (a) 86,96.
400 m gát: 1. Cavrilenko (sz) 49,63.
Távol: 1. Podluzsnij (sz) 80,5.
800 m: 1. Wohlhuter (a) 1:44,03.
5000 m: 1. Buerkle (a) 13:26,11.
3000 m akadály: 1. J. Johnson (a) 8:33,31.
Diszkosz: 1. Wilkins (a) 61,12.
Magas: 1. Brown (a) 219.
4x440 yard: 1. Egyesült Államok (Erickson, Frazier, Bond, Peoples) 3:04,98.
20 km gyaloglás: 1. Szmago (sz) 1:37:26.
Összetett: Szovjetunió—Egyesült Államok 192—184.
Férfiak: Egyesült Államok—Szovjetunió 417:402.
Nők: Szovjetunió—Egyesült Államok 90:67.

TENISZ

Machán kétszer győzött Travemündében

Magyar sikerrel fejeződött be Travemündében a nemzetközi teniszverseny: Machán Róbert két versenyszámban szerepelt a döntőben, s mind a két alkalommal legyőzte ellenfelét. Férfi egyesben a japán Sakai ellen 6:2, 6:1, 6:2 arányban győzött; férfi párosban az NSZK-beli Timmel az oldalán az Elström—Christensen dán kettős ellen 6:3, 6:4, 6:4 arányú győzelmet aratott. A női egyes döntőben: Masthoff (NSZK)—Orth (NSZK) 6:4, 6:2.

Wimbledonban a Nemzetközi Tenisz Szövetség elfogadta azt a javaslatot, hogy az 1975-ös Davis Kupa küzdelmekhez már az idén „nekilássanak” a

csapatok. Elkészítették a sorolást és megadták az első három forduló terminusait is. A magyar válogatott az európai B-zónában játszik; csak a második fordulóban lép pályára: szeptember 1. és 2. között Finnország lesz az ellenfél Helsinkiben. Ha a magyar együttes győz, a harmadik fordulóban Hollandia lesz a következő „akadály”.

A magyar teniszválogatott — Baranyi, Machán, Szőke, Taróczy és Bónyik — Bukarestben közös edzéseken vesz részt a román együttesel, majd Davis Kupa—rendszerű barátságos mérkőzésen találkozik a vendéglátókkal.

Készül az új amatőrparagrafus

Lord Kilanin, a Nemzetközi Olimpiai Bizottság elnöke ismertette az „amatőrparagrafus” új tervezetét. A javasolt módosítást eljuttatták a NOB valamennyi tagjához, akik május 21-ig tehetek észrevételeket a tervezetszöveghez. Kilanin megfogalmazása szerint az olimpiai játékokon csak az a sportoló vehet részt, aki nem részesül a sportolásért anyagi előnyökben, nem engedi nevét, fényképét propagandacélokra fel-

használni. Nem lehet hivatásos edző, legfeljebb testnevelő tanár. Az olimpiai készülődés időszakában támogatást kaphat a nemzetközi olimpiai bizottságtól, az edzések miatt bekövetkezett jövedelemvesztéséért, balesetért és betegséget. Ezenkívül a nemzetközi szövetségek szabályai által megállapított díjakat fogadhatja el. A szabályzat szerint az amatőr sportoló nem indulhat úgynévezett nyílt világbajnokságon (amatőr-profi).

TUDOMÁNY TECHNICA

Elsárgult akták, régi találmányok

Az Einstein-Szilárd-féle frizsider

„Hogyan kerül a csizma az asztalra? — csodálkozik az olvasó. — Hogy kerül egymás mellé Einstein és Szilárd neve, meg a frizsider, a hűtőszekrény?”

A párosítás valóban meglepő. Megszoktuk, hogy egy-egy tudós nevéhez hozzátartozik valamilyen eredmény, vívmány — és más szóhoz párosítva szinte elképzelhetetlen. Azt mondjuk, Galilei — és mindenki hozzátesszi: „És mégis mozog a Föld!” (Ambár ezt ő így sohasem mondta.) Vagy azt mondjuk: Newton — és mindenkinél az alma jut az eszébe, illetőleg a lehulló alma látványa nyomán megszületett tanítás az általános tömegvonzásról. És így tovább: Curie — rádium, Einstein — relativitás, Szilárd — atombomba.

Csak hogy a tudomány fejlődése — szerencsére — nem ilyen egyszerű és merev. Szilárd Leó nemcsak az a tudós volt, aki Fermivel együtt, 1942-ben, a chicagói egyetem teniszcsarnokában felépítette és üzembe helyezte az első „atommagyát”, életre keltette az önfenntartó maghasadási láncreakciót, és nemcsak egyike volt azoknak, akik rávették Einsteint, hogy írja meg nagy jelentőségű levelét Rooseveltnél, amelynek nyomán megindult az atombombakutatás. Amint hogy Einstein sem csak a relativitáselmélet megalkotója volt.

A „tanár” és asszisztense

Az Országos Találmányi Hivatalnak abban a részlegében, ahol a szabadalmi leírások millióit őrzik — és amely valóságos kincsesbánya mindenfajta kutatáshoz! — felhívták a figyelmet két szabadalmi leírásra. Az egyiket „1928. évi július hó 17-ike” keltezéssel jelentették be a „Magyar Királyi Szabadalmi Bíróság”-nál, amely akkor ebben a kérdésben az illetékes hatóság volt. A szabadalom tárgya: „Eljárás és berendezés hideg fejlesztésére.” Szerzője: dr. Szilárd Leó fizikus, Berlin-Wilmersdorf. A következő év decemberében ugyanennél a szervnél beújították egy „Hűtőgép” című szabadalmat; szerző (szó szerinti így): dr. Einstein Albert tanár, Berlin és dr. Szilárd Leó fizikus, Berlin-Wilmersdorf.

Einstein Albert „tanár” akkor a berlini egyetem professzora volt a Porosz Tudományos Akadémia tagja, számtalan egyetem díszdoktora, Nobel-díjas, nevét pedig elsősorban, mint a különleges és az általános relativitáselmélet fölfedezőjét, a szakkörökön messze túl ismerték. Szilárd Leó, a Horthy-rendszer elől emigrációba vonult fizikus, az akkor Vilmos császárról, most Max Planckról elnevezett természettudományos kutatóintézet-hálózat egyik tekintélyes intézményében, az elméleti fizikai intézetben dolgozott, Wilmersdorfban.

Hát még ha — mint Szilárd Leó — emellett Einstein professzor munkatársa volt! Mert Szilárd akkor intézeti állása mellett ezt a munkakört is betöltötte.

A működés elvei

Az elsőként emlegetett Szilárd-szabadalom az akkor kifejlesztésben levő abszorpciós hűtőgépek egyik típusát dolgozta ki elméletileg. Ma, amikor már Magyarországon is csaknem annyi háztartásban van hűtőszekrény, mint televízió, ez a fogalom eléggé köz-

ismert ahhoz, hogy éppen csak az olvasó emlékezetébe kelljen idézni.

A hűtőszekrény, vagy ahogyan az egyik ilyen készüléket gyártó amerikai vállalat (Frigidaire Corporation, Dayton, Ohio, USA) neve után nevezik: „frizsider”, kétféle elven működik: kompresszoros vagy abszorpciós.

A frizsider működése során nem az történik, hogy a hűtőterbe hideget viszünk be; éppen ellenkezőleg: meleget vonunk el. Mégpedig úgy, hogy valamilyen folyadék vagy gáz kering a csövekben és az elpárolog; ehhez hőre van szüksége, és ezt a hűtőtérből vonja el.

A kompresszoros és az abszorpciós hűtőgép között az a különbség, hogy az egyikben a hűtőközeget szivó- és nyomógép (kompresszor) segítségével tartják körfolyamatban, a másikban pedig a hűtőközeget elnyeleük (abszorbeálják), azután melegítéssel — tehát kompresszor, mozgó alkatrészeket és ezzel együtt hibalehetőségeket tartalmazó szerkezet nélkül — juttatják vissza a körfolyamatba.

Szilárd tehát egy abszorpciós hűtőgéptípus eivét dolgozta ki, amelyben a hűtőfolyadék alkohol lett volna. Hogy később nem valósult meg a maga egészében, csak egyes részleírásai hatottak a hűtőgépkutatókra és fejlesztőkre, annak sokféle oka van. De „a hűtőgépek pápájának”, a karlsruhei Rudolf Planck professzornak a könyveiben ott szerepel Szilárdnak ez az elképzelése is.

Higany a szivattyúban

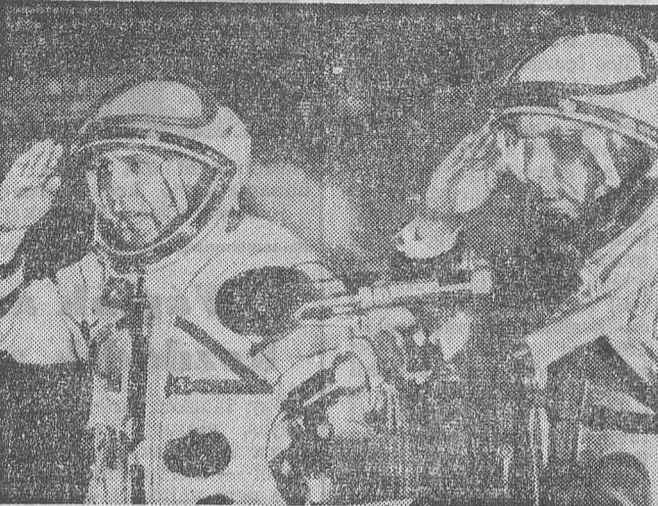
„Is” — mert nem ez volt az egyetlen. Hogy csak a bevezetőben említettnek maradjunk: ilyen volt az, amelyet „Einstein Albert tanár”-ral együtt dolgoztak ki. Azután: a sok kötetes összefoglaló Planck-műben és más szakönyvekben is külön fejezet „az elektrodinamikus elven működő hűtőgép”, és ennek a fejezetnek már az első sorában szerepel Einstein és Szilárd neve; az ő kutatásaik tették lehetővé — szövegük le a szakönyvek — egy olyan berendezés létrehozását, amelyben valamilyen folyékony fém, például higany vagy nátrium-kálium-ötvezetet elektromos árammal hoznak mozgásba, és ez szolgál a hűtőközegek kompresszoraként. A műszaki részletek ma már csak a szakembereknek érdekesek, de tanulságosak abból a szempontból, hogy két kiváló elméleti fizikus meglátta az ipar evé akkor felálló ágában azokat az elméletileg is érdekes és gyakorlatilag fontos problémákat, amelyek megoldása időszerrűnek tűnt.

A vezető nélküli metró első próbaútja

Hosszú kísérletezés után Lille városában próbaútra indították az első vezető nélküli metrószerelevényt. A jármű teljes egészében automatizált, kifejezetten a helyi viszonyoknak megfelelően kikísérletezett jellemzőkkel. Mintegy 30 elágazással rendelkezik az útvonal — elágazásonként 2 szerelvény közlekedik, óránként átlagosan 40 kilométeres sebességgel. Az útvonal hossza légvonalban 8,5 kilométer.

A 13 méter hosszú és méter széles, 50 személy befogadására alkalmas metrószerelevényben 45 ülőhely van.

Színképfelvételeket készítenek, fényképezik a Földet a Szaljut-3 űrutasai

A Szaljut-14 legénysége, Pável Popovics és Jurij Artyuhin űrhajós

A Szaljut-3 tudományos űrállomás fedélzetén folytatta munkáját Pável Popovics és Jurij Artyuhin. Az űrhajósok a műszaki és tudományos kísérletek végzésén kívül megkezdtek a föld felvételét és fényképezését, illetve színképfelvételek készítését.

A rádiókapcsolat során Popovics parancsnok beszámolt arról, hogy miként végzik gyakorlatiataikat az űrállomás

fedélzetén felállított komplex edzőberendezésen.

A közös Szaljut-Apollo útra a Csillagvárosban készülő amerikai űrhajósok táviratban üdvözölték a Szaljut-3 űrállomás fedélzetén tartózkodó szovjet kollégákat. Az amerikai kozmonauták méltatták az űrállomás legénységének nagy eredményeit és sikeres földetérést kívántak nekik.

Városfűtés a gejzír forró vizével

Izlandban, ahol évente 330 napon át kell fűteni a lakásokat, magától értetődik, hogy a geotermikus energiát is felhasználják fűtési célokra. Annál is inkább, mert némi barnaszéntől eltekintve más ásványi fűtőanyag nem áll az ország rendelkezésére. Annál több a gejzírekből előtörő forró víz és a gőz. Századunk elején kezdték felhasználni a forró vizet mezőgazdasági célokra. Elsősorban melegházakat fűtöttek vele. 1928-ban a Reykjavík környékén fúrt kutatóból másodpercenként 14 liter 87 C-fokos vizet tört fel. A forró vizet 3 kilométer hosszú vezetékken át a városba vezették, és felhasználták 70 lakóház, két uszoda (egyik fedett) és egy iskola fűtésére.

A sikeren felbuzdulva 1933-ban a városból mintegy 18 km-es távolságban újabb fúrásokat végeztek. Itt másodpercenként 200 liter 86 C-fokos vizet tört elő, amivel már 2300 lakóházat lehetett fűteni. Ezzel megoldották 30 000 ember lakásfűtési gondjait és gondoskodtak a város valamennyi középületének fűtéséről is. A melegvíz-szolgáltató rendszer 18 km hosszú vezetékkel, 8000 köbméter űrtartalmú tárolót foglal magában. Az 1943. december 1-én felavatott fűtési rendszer azóta is kifogástalanul üzemel.

Ma már 8700 lakóház 72 000 lakójának fűtési gondjait oldja meg a gejzírrel nyert forró víz. Ez azt jelenti, hogy Reykjavík lakóházainak 87 százalékát természetes forró vízzel fűtik.

A fővároson kívül vannak még olyan vidéki városok is, amelyeknek fűtését teljes egészében megoldották a gejzírek forró vizével. Ilyenek például az 1000 lakost számláló Olafsfjörður és a 2200 lakosú Selfoss.

A sziget déli részén fekvő kisvárosban, Hveragerðiben az említett fűtési rendszer bevezetésével sikerült megoldani a melegvázi gyümölcs- és zöldségtermesztést. Ez az ország egyetlen melegház-rendszere, amelyben 180 C-fokos vizet használnak fel.

1930 óta az iskolákat és diákotthonokat lehetőleg olyan geotermikus övezetben építik fel, ahol a fűtés gejzírrel oldható meg. Az osztálytermeket, ebédlőket és hálótermeket egyaránt melegvízzel fűtik.

1969 végén már a 204 930 lélekszámú Izland lakosságának 40 százaléka, vagyis 80 ezer ember geotermikus energiával fűtött lakásokban lakott.

Az ember a napra tekint

A Föld 167 000-szer annyi napenergiát kap, mint amennyit az emberiség elfogyasztani képes. Egy m² területre általában 1 kW energia jut. 300 m²-en egy család energetikai szükségletét fedező energiamegnyiség gyűlik fel.

Ha kiválasztunk egy 400 km²-es sivatagi területet, és megfelelő energiabefogadó készülékkel szereljük fel, fedezhetjük az Egyesült Államok energiaszükségletét.

A napenergia befogadásával kapcsolatban két nyilvánvaló probléma vetődik fel. Mindenekelőtt az, hogy ez az energia nem áll permanensen rendelkezésünkre. Ha azt akarjuk, hogy a napenergiával működő gépek éjszaka vagy borús időben is üzemeljenek, az energiát raktározni kell.

Másrészt, mivel a napenergia diffúz energia, vagyis a Föld felszínének egyes pontjaira csak igen kis mennyiségben jut el, a szétszórt energiát össze kell gyűjteni és felhasználható energiává kell átalakítani.

A napenergiát aránylag könnyen át lehet alakítani hőenergiává. Ehhez csupán napugárelnyelő felületre van szükségünk. Egy fekete felület 95 százalékban képes elnyelni a napenergiát. A felmelegedett felület felmelegíti a vele érintkező vizet vagy levegőt.

Általában kétféle módszerrel szokták összegyűjteni a napenergiát, hőszekrényes és -lemez energiabefogók segítségével.

Napjainkban már kb. 12 országban használják a napenergiát melegvíz-szolgáltatásra. Különösen Japán fejlődött sokat ezen a téren. Itt az ilyen vízmelegítők száma már többmillióra rúg. Az Egyesült Államokban, Ausztráliában és a Szovjetunióban is eléggé elterjedt ezeknek a napenergiával működő vízmelegítőknek a használata.

Ugyanezzel a módszerrel egész lakóházak fűtése is megvalósítható. A háztetőn elhelyezett nagy befogóelemek segítségével a fűtőcsö-

vekben cirkuláló víz, és az is megoldható, hogy egy-két napra elegendő napenergiát tároljanak. Természetesen, ha több bórús nap követi egymást, a hagyományos energiaforrásokhoz kell folyamodnunk. A napenergiával megvalósított lakásfűtés — más előnye mellett — komoly költségmegtakarítással jár.

A napenergia-felhasználás előnyét igen jól illusztrálja, hogy pl. az Egyesült Államok több energiát képes előállítani napenergiából, mint amennyit az alaskai olajmezők összesen előállíthatnának. A napenergia legnagyobb előnye, hogy a hagyományos ásványi fűtőanyagokkal vagy a nukleáris energiával szemben, nem szennyezi a levegőt.

A napenergiát villamos energiává átalakító első napéletem 1953-ban helyezték üzembe. Napjainkban a napélemek már minden űrhajó elengedhetetlen felszereléséhez tartoznak. Alkalmazásukkal kapcsolatban két elsőrendű probléma foglalkoztatja a kutatókat: először a teljesítmény növelése, másodsorban a költségek csökkentése.

A napenergiát a leggazdaságosabb a földközeli pályán elhelyezett mesterséges holdak segítségével befogni. Annál is inkább, mert a föld körüli pályán állandó a napsütés. Ezeket a mesterséges holdakat a földtől 36 000 km távolságban helyezik el. Az összegyűjtött napenergiát fűtőelemek segítségével egyes-nesen fűtőenergiává alakítják át, a villamos áram hiperfrekvenciális generátorokat táplál, ezek pedig antenna segítségével továbbítják a hiperfrekvenciális sugárzást egy földi felvevő antenna felé. Itt a sugárzást ismét villamos energiává alakítják át.

Egyetlen mesterséges hold 300—20 000 MW villamos energiát képes előállítani. Egyidejűleg egész mesterségeshold-rendszert lehet felhasználni a napenergia befogására és átalakítására.

Könyvsors

Vízszintes: 1. Az ifjabb Dumas egyik mondása (folyt. a fűg. 1. és a vízsz. 41. sz. alatt). 15. Működési rendellenesség. 16. Erre a helyre. 17. Az éjszta főváros. 18. Ovidius-mű címe. 20. Angol régész, érdekes Kréta szigetén végzett ásatásai (Arthur, 1851—1941). 22. Egy szerű tengeri növény. 23. Sziget Nagy-Británia partjainál. 24. Sziget nem. 26. Rövidített női név. 28. Ilyen termés a máké. 29. Csépel. 31. A szív oldalára. 33. Mértékkel egészséges. 35. Az előbbi is ez. 36. A pincében érezhető szag. 38. Több, mint csúnya. 39. Balatoni halfajta. 41. A vízsz. 1. és a fűg. 1. sz. sorok befejező része. 44. Egyik fejezet. 45. Idegen férfinév. 48. Szervezetileg összekapcsol. 49. Román stílusú épületek díszítőeleme. 51. A Balaton vizét vezeti le. 52. Összetett betű. 53. Az egyik Tolstoj személynéve. 54. Fanyar gyümölcs. 55. Tisztítószert. 57. Mangán. 58. Igen — Londonban. 60. Kerti fűszernövény. 62. Kalaposlány. 64. Erről a városról sajtó út az eszünkbe. 66. Fancélos állat. 67. Idegen női név. 68. Az amerikai Nagy-tavak egyike. 70. Rövidék központja. 71. Fokozást fejez ki. 72. Az örök jelen. 74. Rav. 75. Orvos teszi. 77. Nyelvünkkel érezzük. 78. Eladási árta. 80. Keskeny nyílás. 81. Mértekegység a textiliparban. 83. Skandináv férfinév. 84. Nagy befogódó képességű gabonarakár. 86. Összetűgés-telen. zavaros. 88. Földet ér a repülőgép. 90. Egyiptomi isten. 92. Lassan kiszorult a mezőgazdaságból. 94. Marsra közelében torkollik a Földközli-tengerbe.

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14
15					16			17					
18					19			20			21		22
23					24			25			26		27
29					30			31			32		33
					36			37			38		39
41	42				43			44			45		46
48								49			50		51
52								54			55		56
58								59			60		61
64								65			66		67
								68			69		70
72	73							74			75		76
78								79			80		81
84								85			86		87
90								91			92		93

Függőleges: 1. A hős (Simon, 1783—1830). 2. Kelleme iz. 3. Stratford folyója. 4. való cseh szatirikus író (1883—1923). 39. Van még Ninco benne semmi. 6. hely. 40. A madarak királya. 42. Ritka férfinev. 43. Francia költő, műfordító (1753—1801). 44. Libát hízlal. 46. Középség Nógrád megyében. 47. Magyar költő, hírlapíró (1868—1934). 49. Evelynek összege. 50. Ruhá hord. 54. Több mint elég. 56. Francia festő és grafikus, a modern festészet egyik úttörője (1832—1883). 59. Iráni uralkodó. 61. Kecskehábi pásztoristen. 62. Halhatatlan. 63. Ameddig. 65. A Mura neve Ausztriában. 67. A „Pickwick Club” szerzőjének írói álnéve. 69. Járja a táncot. 70. Fehér fest. 73. Kelet gabonánöv. (névelővel). 75. Vágnak vele. 76. Lehel vezér másik neve. 77. Kosztolányi vers címe. 79. Női név. 80. Hölgyek használják. 82. Szerep a „Hunvadi László” című operában. 83. Nagyon régi. 85. Végtelenül morog! 86. Hargitay András sporteseménye. 87. Régi ürmérték. 89. Nitrogén, hidrogén és kén. 91. Európai köztársaság. 93. Tova. Beküldési határidő: 1974. aug. 3.

A magyar-mongol testvéri együttműködés jelképe

Felavatták a darhani húskombinátot

Az Ulánbátortól mintegy 240 kilométerre fekvő Darhanban — a Mongol Népköztársaság egyik fontos iparvárosában — felavatták a magyar segítséggel felépített húskombinátot, amely 15 ezer tonnás szezonkapacitásával az ország legfontosabb és legnagyobb üzemének egyike lesz.

Az avatásra Borbándi János miniszterelnök-helyettesével az élen magyar kormányküldöttség érkezett Darhanba.

T. Ragcsa és Borbándi János, a magyar-mongol gazdasági és tudományos-műszaki együttműködési kormányközi bizottság mongol, illetve magyar elnöke az átadás előtt jegyzőkönyvet írt alá, amely sikeresnek minősíti a nagyüzem építése során folytatott együttműködést, és megállapítja, hogy az építkezésben vállalt kötelezettségeit mindkét fél a kitűzött határidőre teljesítette. Hazánk tervekkel, gépek, berendezések, anyagok szállításával, szakemberek küldésével és mongol állampolgárok betanításával nyújtott segítséget a nagyszabású beruházáshoz. A jegyzőkönyvben a felek leszö-

gzik, hogy a jövőben is megteszik az összes szükséges intézkedéseket az üzem teljes kapacitásának elérésére, és hatékony termelőmunkájának biztosítása érdekében.

A darhani húskombinát üzembe helyezése alkalmából a Mongol Népköztársaság Nagy Népi Húrójának Elnöke és a Munka Vörös Zászló Rendjével tüntette ki dr. Lénárt Lajos mezőgazdasági és élelmiszerügyi miniszterhelyettest, Holság József vezető szaktanácsadót és Mester Józsefet, a KGM Gépeport Irodájának vezérigazgatóját.

A Magyar Népköztársaság Elnöki Tanácsa a darhani húskombinát építésében szerzett érdemeiért a Munka Erdemrend arany, ezüst és bronz fokozatával összesen mintegy 130 magyar szakembert tüntetett ki.

A nagyüzem ünnepélyes megnyitása előtt Darhanban nagygyűlést tartottak, amelyen a Batmönh vezette mongol és a Borbándi János vezette magyar kormánydelegáció kívül részt vettek Darhan város vezetői, a kombinát építői és dolgozói is.

Az ENSZ támogatása a magyar termálvíz idegenforgalmi hasznosításához

Együttműködési megállapodást írtak alá

A világviszonylatban is jelentős magyar termálvíz-kincs üdülési és idegenforgalmi hasznosításának megtervezéséhez, a területfejlesztés műszaki-gazdasági koncepciójának kidolgozásához — magyar kérésre — az ENSZ is hozzájárul. E munka célját, ütemezését és a feladatokat összefoglaló megállapodást írtak alá Szilágyi Lajos építésügyi és városfejlesztési miniszterhelyettes és Léonce R. Bloch, az ENSZ Fejlesztési Alap európai képviselőjének helyettes igazgatója. Ezzel hivatalosan is megalakult a szerződés szerinti program végrehajtására létesített regionális fejlesztési és tervezési iroda.

A megállapodásnak megfelelően az az iroda 1976-ig átfogó műszaki-gazdasági koncepcióban tesz javaslatot a fejlesztés helyére, módjára és a megvalósítás feltételeire, legcélszerűbb ütemezésére. A megfontoltabb, komplexebb

gazdasági döntéseket készítik elő ezekkel a tervekkel. Az ENSZ-támogatás lehetővé teszi, hogy kiváló külföldi szakértők vegyenek részt a tervek kidolgozásában, a magyar szakemberek külföldön tapasztalatokat gyűjtsenek, s fontos műszereket és más eszközöket szerezzenek be a különböző kutatásokhoz, vizsgálatokhoz. A megállapodás szerint a költségek kétharmadát Magyarország, egyharmadát az ENSZ Fejlesztési Alap fedezi.

A gazdag hazai hévízkincs arra is módot nyújt, hogy minden más országnál nagyobb arányban hasznosítsanak nála termálvizet üdülési jellegű fürdőzésre, ezzel még hatékonyabban növeljék Magyarország idegenforgalmi vonzerejét, sőt, ösztönözzenek külföldi befektetésekre, közös beruházásokra is. A hároméves munkával készülő program lehetővé teszi, hogy hazánk idegenforgalmi vonzerejét komplexen és úgyszólván egész éven át hasznosítsuk.

Fejlesztik a Zsóri-fürdőt

Messze földön ismertté vált az elmúlt évek során a Mezőkövesdtől alig néhány kilométernyire, Heves és Borsod megye határán, szép környezetben elterülő Zsóri-fürdő. De, ha valaki a hármas főúton utazván nem tudna létezéséről, bizonyára messziről felismeri gyógyvizének jellegzetes szagáról.

A rendkívül sok — gyógyhatású — ásványi anyagot tartalmazó hőfürdőt igen sokan látogatják, nyári vasárnapokon nem ritka, hogy 15—20 ezer ember is tölög a medencékben és a fákkal, virágokkal övezett, hatalmas parkban.

Az egyre növekvő látogatottság azonban mind sürgetőbbé tette a fürdőnek és üdülőterületének a fejlesztését. A strandot kezelő Borsod megyei Vízművek már az elmúlt évek során is jelentős összegeket fordított a Zsóri-fürdő bővítésére, kiépítésére. Elkészült a fedett uszoda és több új öltözősora, a területet gondosan parkosították. Tavaly új, korszerű bejárati épület és egy 3000 négyzetméter alapterületű autóparkoló épült, amelyet idén kétszeresére bővítenek.

Ugyancsak még az idén csaknem kétezer ember részére új öltözőket is építenek.

A mezőkövesdi városi tanács szakigazgatási szervei a közelmúltban tárgyaltak az Idegenforgalmi Hivatallal 250—500 embert befogadó kemping, valamint 200 ágyas motel létesítéséről. Ezenkívül a tervek szerint a SZOT üdülési igazgatósága, valamint a helyi vállalatok, intézmények, termelőszövetkezetek segítségével új, 400 ágyas gyógyszállót is építenek a hőfürdő közelében.

A mezőkövesdi városi tanács jövőre arborétum létesítését kezdi meg. Új medencéket is építenek, s az egyiket hullámfürdővé alakítják ki. A fürdőzők egyébként esténként a medencékből nézhetik a televíziót. Hamarosan sportkombinát létesítését is megkezdik a fürdő közelében. Természetesen egy sor egyéb, járulékos beruházást is meg kell valósítani a fejlesztés során. A tervek szerint mintegy tízmillió forintba fog kerülni az ivó- és a szennyvízhálózat kiépítése. Új üzlet-sort nyitnak a fürdő területén.

Együttműködés az ellátás javításáért

Az elmúlt hetek esős, szeles, hűvös időjárása nehezítette a zöldség- és gyümölcsellátást. Ezért a Zöldség-Gyümölcs Kereskedelmi Egyesülés intézkedési tervét dolgozta ki a vásárlói igények megfelelő kielégítésére és a múlt évi fogyasztói árszint tartása érdekében. Ezt, szükség esetén, behozattal és az export csökkentésével is biztosítani akarják — jelentették be a Zöldség-Gyümölcs Kereskedelmi Egyesülés igazgató tanácsi ülésén.

A természetők és az értékesítők elmondták, hogy a kedvezőtlen időjárás rontja a gyümölcsstermet. A vihar okozta károk miatt például sárgabarackból mind mennyiségben, mind minőségben a vártnál gyengébb az ellátás. Az erős szél nagy károkat okozott az őszibaracktermésben is. Most az egész leszedett mennyiséget a belföldi piacra szállítják, s így a múlt évinél valamivel több őszibarack kerül az üzletekbe. A hiányt tehát elsősorban a külkereskedelem és a feldolgozóipar érzik meg.

Egyes zöldségfélékből is mutatkoznak ellátási gondok.

A SZÖVÉRT vezérigazgató-helyettese ismertette azokat a feladatokat, amelyek a burgonya-, zöldség-, gyümölcsstermelésről és ellátásról hozott márciusi kormányhatározat végrehajtásából a tagvállalatokra hárulnak. A rendelkezésre bocsátott anyagi eszközöket — kockázatalap-juttatás, fejlesztési támogatás stb. — hatékonyan kell felhasználni ahhoz, hogy megfelelő mennyiségű, minőségű és árú termékkel javítsák a lakosság ellátását.

A MÉM már korábban tervet dolgozott ki a nagy termelőképeségű és jó minőségű burgonyafajták alkalmazására, korszerű, gépesített termelési módszerek bevezetésére, a tárolás és a forgalmazás korszerűsítésére, és felkérte a SZÖVÉRT-et társulások megszervezésére. Eddig a tsz-ek, EK-ek és az állami gazdaságok 24 társulást alakítottak. Az idén még nem tudták azonban teljes mértékben kielégíteni a gépigényeket, és vetőburgonyából is hiány mutatkozott. Mindennek ellenére már lényegesen javult a nagyüzemi burgonyatermesztés helyzete, s a felvásárlásban és az ellátásban — bár az idén még számolni kell zökkenőkkel — fokozatos javulás várható.

Több három- és négyszobás lakás épül Győrben

Győrtől, az Ady Endre lakótelepre az első lakók 1969-ben költöztek be, és már több mint öt ezer család él az öt- és tízetemeletes lakóépületek távfűtéses lakásaiban. Az eredeti tervekben nem egészen 7 ezer lakás felépítését szerepelt. A városi tanács a napokban módosította a tervet. A módosítás alapján a lakótelep lényegesen nagyobb lesz az eredetileg tervezettnél. Összesen 8880 lakás épül fel. A lakások átlagos alapterületét is növelték 48 négyzetméterről 53-ra. Nagyobb számban épülnek három- és négyszobás lakások is.

A közel 2 ezer lakással, s egész sor járulékos létesítménnyel bővülő Ady Endre lakótelep Győr legnagyobb kerületének, a jelenleg több mint 50 ezer lakosú Nádorvárosnak lesz a központja. A tervmódosítással együtt természetesen a költségek is növekedtek, és csaknem 2,5 milliárd forintot tesznek ki. A nagyszabású lakásépítési program 1977-ben fejeződik be.

EGY HÓNAPIG KEDVEZMÉNYESEN

Hétfőn kezdődött meg a papír- és írószertartókban az egy hónapig tartó, kedvezményes füzetcsomag-, iskolatáska- és írószervásár. Képünk egy fővárosi boltban készült.

Vágják az őszi árpat, kezdődik a búza aratása

Úgy látszott, hogy a hűvös május, június miatt 6—7 napot késik az ideai aratás. Ebből — mert az időjárás jellege nem változott — mintegy tíz nap lett. Július első felében átlagosan 10—20 milliméter eső esett — néhány kisebb táj kimaradt az esőszélből, másutt viszont nagy záporok is hullottak. Az erőteljes szélviharok a már csaknem megérett ősziárpatáblákon, főként a kalásztöréssel, elég sok kárt okoztak.

Az ország déli vidékén — Csongrádban, Bácsban, Baranyában — eléggé általános már az aratás, az őszi árpa mellett jó néhány táblán megérett a búza is. A középső országrészekben eddig egy kevés őszi árpat arattak, itt-ott a búzatáblákon is elindult a kombájnok. Nyugat-Magyarországon az árpanál is korábban erőrepezt vágják, s az ősziárpa-aratást is megkezdték. Az összkép, a gabona érése azt mutatja, hogy az idén július második felére jut az aratás zöme.

A legalapvetőbb feladat: úgy szervezni az aratást, a szárítást, a tisztítást, terményátvételt, raktározást, szalmaletakarítást, hogy az érés okozta nagy késés miatt ne húzódjon túlságosan sokáig a munka. A másik követelmény: a most érkező új kombájnokat összeszerelő brigádoknak a gondos munka mel-

lett gyorsan is kell dolgozniuk. Az ideai aratásra várt 875 SZK—5-ös kombájn már vonatra tették a gyártó üzemek. Eddig 858 úgynevezett alapgéppel, 830 vágószerszeggel és 827 fülke érkezett folyamatosan Záhonyba. Innen a gépeket a Mezőegyházi Tröszt vállalatához irányítják, ahol azonnal megkezdődik a szerelés.

A Gabona Tröszt vállalatai felkészültek a felvásárlásra, átvették a telephelyeikre érkező első ősziárpa-szállítmányokat. Már a búza felvásárlása is megkezdődött. Takarmánygabonából tíz és fél ezer, sörárpból öt és fél ezer vagon felvásárlására kötöttek eddig szerződést a gazdaságokkal. Búzából, kenyérgabonából a leszerződött mennyiség megközelíti a háromszáz ezer vagon. A raktárhelyzet és a várható termés ismeretében a gabonafelvásárló vállalatoknak mintegy 70 ezer vagon terményt kellene a mezőgazdasági üzemekben bértárolás formájában elhelyezni. Eddig 55 ezer vagon gabona bértárolására tudtak szerződni. Arra kéri a gazdaságokat, hogy újabb tételek betárolására is keressenek lehetőséget.

Az ideai aratás — úgy ítélt meg az operatív bizottság — a tavalyinál is nehezebb lesz. Ezért nagyon szervezett, jól összehangolt munkára hívja fel a mezőgazdasági üzemek és az aratásban érdekelt vállalatok figyelmét.

Elkészült a szegedi földgázfeldolgozó

A Gyár- és Gépszerelő Vállalatnak a szegedi földgáz-üzem építésén dolgozó kollektívája, főként a nyolc szocialista brigád több mint 150 munkása, teljesítette a pártkongresszus tiszteletére tett felajánlását: a határidő előtt három hónappal befejezte a 800 millió forintos költséggel épülő nagy földgázfeldolgozó technológiai szerelését.

A megfigyelt munka eredményeként tehát a helyükön állnak az objektum legfontosabb részei, az 50—60 méter magas, egyenként 50—100 tonnás szénhidrogén-leválasztó tornyok és más nagy acélko-

losszusok, berendezések. Ezért a magyar-szovjet kooperációban készülő gázüzem építkezésében közreműködő többi vállalat dolgozói is munkához láthattak. Így lehetővé válik, hogy az egész népgazdaság számára fontos gázüzem már november 7-én megkezdhesse a próbatermelést. A teljes üzemű termelés megkezdése után évente több százezer tonna propán-butánt, gázolint, benzinjávitásra is használatos izopentánt, illetve különféle vegyipari alapanyagot ad majd a továbbfeldolgozó iparnak, az országnak.

Lerakták a PVC-gyár alapkövét

A Borsodi Vegyi Kombinát alapításának 25. évfordulóján ünnepséget tartottak, amelyen többek között részt vett dr. Székér Gyula nehézipari miniszter.

A jubileumi ünnepségen dr. Székér Gyula elhelyezte a most épülő új, évi 150 ezer tonna kapacitású PVC-gyár alapkövét. Az új PVC-gyár a magyar vegyipar legnagyobb beruházása lesz, hiszen a 11 milliárd forintba kerülő gyár üzembe helyezésével vegyiparunk mind mennyiség, mind műszaki, valamint minőségi mutatóit tekintve a műanyagtermelésben

felzárkózik az élenjáró fejlett országokhoz. Az új gyár évi termelése 7 milliárd forint körül lesz.

Az új PVC-gyár beruházása jól indult, a kivitelezők készen állnak a tervben szereplő határidők betartására. A jövő évben a szerelésre kész építmények kerülnek átadásra, sőt a szerelés is megkezdődik.

A Borsodi Vegyi Kombinát alapításának 25. évfordulója alkalmából Tóth Pál műszaki igazgatónak a Munka Erdemrend arany fokozatát adták át többben részesültek kormány- és miniszteri kitüntetésben.

Új üzemet épít a Pátria Nyomda Dombóvárott

A Pátria Nyomda dombóvári üzemisége 120 dolgozóval — zömében nőekkel — 1970-ben nyitotta meg próbaüzemét Dombóvárott. A kis nyomda — öreg gépekkel felszerelve — főként kereskedelmi, ügyviteli nyomtatványokat készít, s innen látják el például a MÁV expresszvonatait papírtürelközővel.

A próbaüzem bevált, eredményesen termelt, s közben sikerrel képezték ki egy új, modernebb és nagyobb üzem lendő munkáit, teremtették meg saját erőből azt a tőkét, amellyel a már épülő nyomdát felszerelhetik. Az új nyomdaüzem Dombóvár határában épül, s a tervek szerint egyedül itt, ebben az új üzemben gyártják majd az ofszet-alaplemezt. Ezzel az eddigi kiegészítő próbaüzemből modern nyomdaipari üzem létesül Dombóvárott, s mintegy 200 embert foglalkoztatnak majd itt.

Az épülő murakeresztúri vasúti hidat a magyar hidépítők átadták a jugoszláv szerelőknek, akik megkezdtek a hídszerkezet helyszíni szerelését. Az új hid az évi végére készül el. Befejezése után megkezdődik a murakeresztúri vasútállomás bővítése és korszerűsítése. Az állomás attól kezdve közös magyar-jugoszláv rendezőpályaudvar lesz.

A hét „mini-olajmező” — amelyet a szegedi járás területén fedeztek fel — is „bedolgozik” a szegedi szénhidrogénmedence termelésébe. A kis mezők együttes termelése a következő évben eléri az évi félmillió tonnát. A mini-mezők központjától, Ásotthalomtól Szegedig csővezeték helyeznek a földbe az olaj továbbítására. Az Ásotthalom-szegedi vezeték építését megkezdte a Dunántúli Kőolaj és Földgáz Termelő Vállalat.

Megkezdődtek a felvételi vizsgák az agrár-felsőoktatási intézmények 27 karán, illetve szakán is. A múlt évihez képest a fiatalok körében növekedett a mezőgazdasági pályák iránti érdeklődés, ezt bizonyítja, hogy a 2100 helyre 5500-an adták be jelentkezésüket. A jelentkezők több mint 45 százaléka munkásszülő gyermeke.

Az ország 10. házgyára 1975 júliusában kezdi meg az üzempróbát Kecskeméten. Kivitelezése az előirt ütemben halad. Koordinációs bizottságot hoztak létre, amely egyeztet az építkezési terveket, a városok paneligényeit a gyártási program ütemével. A kecskeméti házgyár termelését 1976-tól kezdve évi 2300 lakáshoz elegendő panel gyártásához programozzák.

Érdekes tudománytörténelmi emlék került napvilágra Pécssett: az első röntgenfelvétel amelyet 1911-ben a nagy hírű főgimnázium tudós tanára, Magdics Gáspár, a fizikai szertár őre készített egy kísérletezés és oktatás céljára vásárolt röntgensóval. A becses dokumentumot dr. Rajcz Péter, a Nagy Lajos Gimnázium tanára találta meg.

A Heti Híradó XVIII. évf. 26. számában megjelent keresztrejtvény helyes megfejtése a következő: Annyi loerő, mint az optimistákban és olyan veszték, mint a pesszimistákban.

Könyvjutalmat nyertek: Nedeczky Géza előzetes, Bp-i Fegyház és Szig. Börtön; Dobrovizky Ödön elítelt, Márianosztra; Herczeg Lajos elítelt, Sopron; Nagysolymosi Géza elítelt, Kecskemét; Szatmári László elítelt, Márianosztra.